

Головний редактор:
Тамара Вилегжаніна

Редакційна колегія:
Л. Бейліс, заст. головного редактора, канд. іст. наук; В. Бабич, канд. іст. наук;
С. Басенко; Ю. Ворона (секретар);
В. Загуменна, канд. пед. наук; С. Зворський, канд. іст. наук; Л. Нікіфоренко, В. Пашкова, д-р пед. наук; Л. Петрова, д-р пед. наук;
Н. Розколупа; З. Савіна; В. Скнар, канд. пед. наук; М. Слободяник, д-р іст. наук, чл.-кор. Міжнародної академії інформатизації; І. Цуріна; І. Шевченко, канд. пед. наук

Комп'ютерний набір:
Леонід Бейліс, Юрій Ворона

Редактори: Світлана Макогон
Наталія Маслова-Зоріна
Художник: Роман Чудновський
Верстка: Вікторія Пасічна
Фото на обкладинці: Роман Чудновський

Випусковий редактор: Світлана Басенко

Журнал заснований
Національною парламентською
бібліотекою України

Реєстраційний № KB 3254

Посилання на видання обов'язкові.
Редакція залишає за собою право
літературного редагування і скорочення
статей. Редакція може опублікувати
матеріали, не поділяючи точки зору автора

Рукописи не рецензуються і
не повертаються

Адреса редакції:
01001, м. Київ-1, вул. Грушевського, 1
Тел.: (044) 278-84-21
Факс: (044) 278-85-12
E-mail: planeta@nplu.org

© Національна парламентська
бібліотека України, 2012

Свідоцтво про внесення суб'єкта
видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
ДК № 2 866 від 31.05.07

Підписано до друку 26.11.2012
Формат 60x84/8. Папір офсет.
Друк офсетний. Ум.-друк. врк. 10,74.
Наклад 1 625 прим. Зам. 120

Віддруковано в
Національній парламентській
бібліотеці України
Обкладинка ТОВ «ПОЛІГРАФ»

Зміст

Колонка головного редактора

4 **Вилегжаніна Т.** Українські публічні бібліотеки: партнерство – запорука успіху розвитку бібліотечної справи

До уваги колеги!

5 **Про** вихід у світ видання «Дати і події»

Конференції. Семінари. Читання

6 **Шевченко І.** Міжнародна співпраця – важливий напрям роботи Української бібліотечної асоціації (нотатки з Форуму бібліотечарів у Астані)

Сторінка фахівця

8 **Казакова Н.** До питання бібліографічного відображення документного потоку з історії українського кіно XX – поч. XXI ст.

Бібліотечні фонди

13 **Зеленська Н.** Україномовні видання у фонді відділу рідкісних і цінних документів Комунального закладу «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського» (м. Кіровоград)

З досвіду роботи

15 **Петренко Н.** Інвентаризація бібліотечного фонду Донецької ОУНБ із застосуванням автоматизованої технології

17 **Ілейжер Р.** Волонтерство в Долинській ЦРБ Івано-Франківської області

Бібліотека в правовому полі

18 **Добко Т.** Платні інформаційні послуги у бібліотеках України: правові засади і практика

Конкурс «Бібліотека року»

23 **Цуріна І.** Крайні бібліотеки України 2012 року

23 **Проект** «Ігрова Галактика»

24 **Проект** «2012 – Рік Центральної районної бібліотеки ім. О. І. Корсовецького у Чорноморському районі»

26 **Герасюта Т.** Проект «Бібліотека згуртовує громаду»

Фахові видання

29 **Журнал** «Країна знань»: Інтерв'ю з головним редактором часопису Т. Белих (Вів Л. Бейліс)

Події. Факти

30 **Сошинська Я., Шевченко І.** Бібліотечна подія року – конференція Української бібліотечної асоціації

31 **Рудько І.** Майбутнє починається в сучасній бібліотеці (Перший обласний Форум бібліотечних працівників Буковинського краю)

32 **Львів книжковий.** Найкраща книга Форуму видавців–2012

33 **Лауреат** Нобелівської премії з літератури 2012 року

33 **Бакуменко О.** Праця розуму і честі (презентація нового академічного Словника української мови)

Книжкова полиця

35 **Нагородили** 18 «Золотих письменників України»

35 **В Італії** побачила світ книжка, присвячена Україні

35 **Збірник** про Голодомор 1932–1933 років видали в Канаді

Від редакції журналу «Бібліотечна планета»

36 **Бейліс Л., Проценко Т.** Пам'ятка авторові про вимоги до статей журналу «Бібліотечна планета»

Офіційні документи

37 **Укази** Президента України

Про відзначення державними нагородами України працівників підприємств, установ та організацій Харківської області (витяг)

Про відзначення державними нагородами України з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек (витяг)

38 **Постанова** Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури»

39 **Показчик** публікацій у «Бібліотечній планеті» за 2012 рік

*Т. Вилежжанина, генеральний директор
Національної парламентської бібліотеки України,
заслужений працівник культури України*

УКРАЇНСЬКІ ПУБЛІЧНІ БІБЛІОТЕКИ: ПАРТНЕРСТВО – ЗАПОРУКА УСПІХУ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

НАПЕРЕДОДНІ нового 2013 року хотілося б привернути увагу бібліотечної спільноти до одного з найважливіших напрямів діяльності публічних бібліотек – координації роботи і партнерства. Їх треба розвивати й вивчати, оскільки саме спільна праця може стати запорукою успішного розвитку бібліотечної справи. Це стосується і міжнародного співробітництва.

Двадцять років тому було створено Бібліотечну Асамблею Євразії (БАЄ) – некомерційну організацію, яка, спираючись на існуючі традиції партнерства між бібліотеками, розвиває не тільки сталі форми взаємодії, а й реалізує нові проекти, що об'єднують бібліотеки країн СНД. Серед багатьох таких проектів великий інтерес становить проект «Купола Співдружності: бібліотеки», безпосередніми учасниками якого є й українські книгозбірні.

Складовою частиною цього проекту є «Віртуальні читальні зали електронної бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки», які надають доступ до поточних і ретроспективних кандидатських і докторських дисертацій, що сприяє зниженню інформаційної нерівності віддалених користувачів, активізації наукового і культурного обміну в єдиному просторі СНД. Завдяки даному ресурсу, представленому у великих наукових бібліотеках України (в т. ч. й у НПБУ), тисячі вчених, аспірантів, викладачів і студентів мають унікальну можливість отримати наукову інформацію, сформувані свої погляди, використовуючи знання, які напрацьовані протягом великого проміжку часу.

Другий аспект проекту «Купола співдружності» – створення, за сприяння фонду «Російський світ», центрів російської книги у бібліотеках СНД. В Україні працює значна кількість російських культурних центрів, однак мало кому відомо, що першим на території нашої держави був центр, заснований у 1990 р. у м. Львові (при російському Пушкінському товаристві). З часом вищезазначені центри за підтримки обласних рад і державних адміністрацій почали функціонувати у багатьох регіональних бібліотеках України: Кримській республіканській установі «Універсальна наукова бібліотека ім. І. Я. Франка», обласних універсальних наукових бібліотеках Дніпропетровського, Донецького, Луганського регіонів та ін.

Російські культурні центри оформлено в єдиній кольоровій гамі, вони мають типову базову комплектацію (бібліотечні меблі, сучасні технічні засоби) і спеціальні програми наповнення, котрі орієнтовані на українське суспільство. Документні фонди укомплектовано сучасними російськими виданнями художнього, освітнього, науково-популярного спрямування, підручниками і методичними посібниками, енциклопедичними та довідковими виданнями, літературою для

дітей. Роботу діючих центрів скеровано на популяризацію російської мови, літератури, мистецтва, ознайомлення жителів регіонів з багатонаціональною культурою народів Російської Федерації в різний спосіб, у т. ч. шляхом проведення наукових, культурно-освітніх заходів регіонального і навіть міжнародного рівня.

Важливий аспект проекту «Купола Співдружності: бібліотеки» – формування інформаційно-бібліотечного простору на базі прикордонних бібліотек країн СНД. Таке співробітництво передбачає встановлення якісно нових контактів прикордонних регіонів України з сусідніми країнами впродовж західних, північних і південних державних меж. Його метою є подолання стереотипів і проблем, що виникають по обидва боки кордону, а також ліквідація соціальних, економічних та культурних бар'єрів між країнами, чому сприяє й професійне бібліотечне партнерство, основою якого є прагнення до розвитку національних культурних традицій і зв'язків.

Бібліотеки України, що розташовані у прикордонних регіонах, є необхідним, невід'ємним і сталим елементом бібліотечного простору країн Співдружності. Розгалужена інфраструктура (наявність мережі бібліотечних закладів, суспільно-професійних організацій, професійних видань), єдина мова спілкування, історичні, економічні, культурні зв'язки – усе це є консолідуючим фактором взаємодії бібліотек України, Росії, Білорусі й Молдови.

Публічні бібліотеки Вінницької, Волинської, Київської, Донецької, Луганської, Одеської, Рівненської, Сумської, Харківської, Чернігівської областей активно співпрацюють із колегами з прикордонних областей сусідніх країн відповідно до національного законодавства держав СНД та міжнародних угод. Їхня партнерська діяльність базується на принципах фундаментальних свобод та рівного доступу до інформації і знань для всіх з урахуванням культурних особливостей та національних цінностей кожного окремого народу.

Особливі форми прикордонного співробітництва здійснюються у так званих євро регіонах (не офіційний термін): «Донбасс» (2010 р., Луганська, Донецька обл., Україна; Ростовська обл., Росія), «Слобожанщина» (2003 р., Харківська обл., Україна; Белгородська обл., Росія), «Ярославна» (2006 р., Сумська обл., Україна; Курська обл., Росія) тощо.

Заслуговує на увагу досвід роботи публічних бібліотек Брянської (Росія), Гомельської (Білорусь), Чернігівської (Україна) областей, які належать до єврорегіону «Дніпр» і активно співпрацюють з 1972 р. Однак ці бібліотеки мають і свої професійні пріоритети: Гомельська область генерує вагомні краєзнавчі електронні проекти державного рівня, наприклад «Пам'ять Гомельщини»; Чернігівська – має значний досвід з питань управління фондами; Брянська – лідирує у сфері модернізації діяльності публічних бібліотек, у т. ч. сільських. Напрацьований багаторічний досвід збагачує їх співробітництво, сприяє зміцненню дружніх і професійних зв'язків бібліотек. За цей час було здійснено чимало спільних робіт, зокрема, створено електронний музей «Древо дружби» (див. сайт Гомельської ОУНБ: <http://drevo.iatp.by/>), ведеться постійно оновлюваний показник «Живая вода дружби», в якому подається інформація про книги і статті, що надходять до вищезазначених бібліотек за визначеною тематикою, трьома мовами (російською, білоруською, українською).

До 20-ї річниці Чорнобильської трагедії було створено бібліографічний показник «На Чорнобиль журавлі летіли...», який став прикладом спільної роботи публічних бібліотек трьох країн з інформаційної підтримки реабілітації населення, постраждалого від аварії на Чорнобильській АЕС.

Найефективнішим був обмін досвідом з партнерами з інших країн під час заходів, які відбувались у професійному середовищі. На мапі трьох дружніх країн можна відмітити науково-практичні конференції: «Бібліотека в контексті історії» – до 100-річчя заснування перших народних безкоштовних сільських бібліотек-читалень (м. Городня, Україна, 1998), «Історія бібліотечної справи і бібліофілство» (м. Гомель, 2002), «Через інновації до тривалого співробітництва та економічної стабільності» (м. Брянськ, 2010); семінари: «Краєзнавча робота бібліотек» (м. Городня, 2004), «Нові можливості сільської бібліотеки» (с. Новий Ропськ, Брянська обл., 2009), «Проблеми і пріоритети комплектування фонду в умовах формування єдиного інформаційного простору» (м. Гомель, 2011); круглі столи: «Бібліотека – центр діалогу культур» (м. Климово, Брянська обл., 2002), «З досвіду роботи закладів

культури зі збереження історико-культурної спадщини в районах, що постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС» (м. Добруш, Гомельська обл., 2003), «Бібліотеки і розвиток культури в демократичному суспільстві» (м. Городня, 2003) тощо. Відбулися віртуальні конференції «Слов'янське перехрестя» (2008, 2010), «З історії бібліотек, що загинули: 20 років Чорнобилу» (2006), «Чорнобиль: 25 років по тому» (2011). На жаль, в останні роки інформації щодо проведення спільних професійних заходів немає, і це, на наш погляд, пов'язано передусім із браком коштів саме на їх організацію, а не з відсутністю проблем, які краще вирішувати разом.

Розвиток партнерських стосунків відкриває великі перспективи для публічних бібліотек, здійснення їх соціокультурної діяльності. Спільні книжкові, художні та фотодокументальні виставки, зустрічі з відомими в країнах СНД людьми, колективами видавництва, презентації книг за участю авторів тощо, безумовно, сприятимуть взаємопроникненню культур слов'янських народів і дозволять окреслити шляхи взаємодії у майбутньому.

Можливості співпраці необмежені. І це підтверджує спільний українсько-російський художній проєкт «Літературний пароплав» (травень–червень 2012 р.), організаторами якого стали українське видавництво «Фоліо» і російське «Об'єднане гуманітарне видавництво» під патронатом російських і українських державних структур. Учасники проєкту – відомі українські та російські письменники, поети, літературознавці, видавці й журналісти, виконуючи благородну місію – популяризацію читання, здійснили літературне турне на пароплаві по Дніпру і Чорному морю, відвідавши міста Черкаси, Кременчук, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Херсон, Миколаїв, Одесу, де зустрічалися з читачами, проводили автограф-сесії й майстер-класи.

Багаторічний досвід бібліотечної співпраці свідчить, що укріплення партнерських професійних зв'язків українських бібліотекарів з фахівцями з інших країн сприяє розвитку вітчизняної бібліотечної справи, формуванню позитивного іміджу України у світі.

Запрошуємо всіх охочих поділитися напрацьованим досвідом на шпальтах нашого журналу.

ДО УВАГИ КОЛЕГ!

Дати і події, 2013, перше півріччя : календар знамен. дат № 1 / Нац. парлам. б-ка України ; уклад.: А. Боліла, О. Бохан, О. Галганова, В. Кононенко (кер. проєкту) [та ін.]. – К., 2012. – 164 с. : іл.

У листопаді 2012 р. вийшло друком нове видання НПБУ, аносоване в попередньому номері нашого часопису (див.: Рогальчук Л. «Дати і події» – нове видання Національної парламентської бібліотеки України // Бібл. планета. – 2012. – № 3 (57). – С. 7).

Метою Календаря є інформування читачів про визначні річні події суспільно-політичного, наукового, культурно-мистецького життя. Видання складається з фактографічних довідок про ювілеї видатних

особистостей України та світу, знаменні дати. До нього включено також відомості про дні заснування установ, закладів, населених пунктів України, про державні, професійні та інші свята, ювілеї, дні пам'яті тощо.

«Дати і події» виходитимуть два рази на рік.

Починаючи з наступного номера – «Дати і події 2013, друге півріччя : календар знамен. дат № 2» – розповсюджуватиметься за передплатними каталогами.

З питаннями звертатися до науково-бібліографічного відділу НПБУ:

nbv-nplu@mail.ru; nbv@nplu.org

*І. Шевченко, к. пед. н.,
директор ІПО НАКККІМ,
президент Української бібліотечної асоціації,
заслужений працівник культури України*

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ РОБОТИ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ

(нотатки з Форуму бібліотекарів у Астані)

УКРАЇНСЬКА бібліотечна асоціація (УБА), прагнучи до розбудови стосунків із громадськими професійними організаціями інших країн, активно розвиває програми партнерства та співпраці. За останні роки активізувалася робота у форматах та проектах, що їх пропонує ІФЛА. УБА стала членом Європейської бібліотечної асоціації (EBLIDA), підписано низку угод про партнерство та співпрацю з провідними бібліотечними установами і бібліотечними асоціаціями Польщі, Угорщини, Білорусі, Латвії. Ще одним кроком на цьому шляху стало підписання УБА спільно з асоціаціями 8 країн (Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Казахстану, Киргизії, Молдови, Росії, Таджикистану) Меморандуму про співробітництво бібліотечних асоціацій країн СНД заради їхнього посиленого розвитку. Підписання Меморандуму відбулося 27 вересня 2012 р. під час Форуму бібліотекарів, що проходив в Астані (Республіка Казахстан) за участі представників з України: Т. Вилегжаніної, генерального директора НПБУ, віце-президента УБА, І. Шевченко, президента УБА, В. Удовика, директора Фонду Президентів України Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

У Меморандумі зазначається, що добровільні бібліотечні об'єднання як громадська сила мають достатній вплив на розв'язання проблем забезпечення вільного доступу населення до знань, інформації, історико-культурної спадщини та соціального захисту бібліотекарів. Також визнається, що не в усіх країнах розвинуто мережу регіональних і відомчих бібліотечних громадських об'єднань за професійними інтересами, видами й типами бібліотек, що є необхідність залучення до членства в асоціаціях впливових людей, котрі мають визнання й авторитет у суспільстві і т. ін. З метою розвитку асоціацій, збереження високого суспільного статусу бібліотекарів як провідників знань і хранителів хронік подій часу, наукової та творчої спадщини бібліотечні асоціації засвідчили, що приймають як керівництво до дії ідею Програми ІФЛА – ALP BSLA «Розбудова потужних бібліотечних асоціацій». УБА, яка є учасницею цієї програми і вже провела тренінги в її рамках, презентувала на форумі видання відповідних навчальних матеріалів та запропонувала ідеї для співпраці.

Окремо про Форум бібліотекарів. «Бібліотеки Співдружності: інтеграція, інновація та доступ для всіх» – такою була назва цього професійного зібрання, що проводилося в рамках Року «Астана – культурна столиця СНД». Мета заходу – зміцнення й розширення міжкультурних і бібліотечних зв'яз-

ків країн та презентація Астани як бібліотечної столиці Казахстану в 2012 р. У роботі Форуму взяли участь представники міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Міждержавний фонд гуманітарного співробітництва держав – учасниць СНД, Міжнародна організація тюркської культури та ін.), творчої інтелігенції, директори національних бібліотек, президенти бібліотечних асоціацій, викладачі профільних вишів країн СНД, керівники і провідні фахівці бібліотек з усіх областей Казахстану.

Форум відкрився зверненням до його учасників державного секретаря Казахстану Мухтара Кул-Мухаммеда, що його зачитав міністр культури та інформації Республіки Казахстан Дархан Минбай. У своїй доповіді міністр розповів про здобутки бібліотечної галузі Казахстану, форми доступу казахстанців до інформації, а також інновації, що впроваджуються в 4 тис. бібліотек цієї країни. Українських фахівців особливо зацікавили ресурси казахської національної електронної бібліотеки, темпи її зростання.

На пленарному засіданні з доповідями виступили голова Міжурядової групи і Російського комітету Програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх», президент Міжрегіонального центру бібліотечного співтовариства Є. Кузьмін («Виклики та загрози глобального інформаційного суспільства як контекст діяльності бібліотек»), генеральний директор Російської національної бібліотеки А. Ліхоманов («Російські бібліотеки у XXI столітті: час змін»), генеральний директор Національної академічної бібліотеки Республіки Казахстан Ж. Шаймуханбетова («Культурне надбання Казахстану в Казахстанській національній електронній бібліотеці»), директор Національної бібліотеки Республіки Білорусь Р. Мотульський («Бібліотека в епоху інформаційних технологій: парадигма розвитку»), генеральний директор Національної парламентської бібліотеки України Т. Вилегжаніна («Електронна бібліотека “Культура України”»), генеральний директор Національної бібліотеки Республіки Таджикистан Н. Салімов («Рукописна спадщина Таджикистану: проблеми збереження і реставрація»), начальник управління Міністерства культури Республіки Молдова О. Бирлад («Стан та пер-

спективи інформатизації публічних бібліотек Республіки Молдова»).

Програма форуму включала заходи, під час яких обговорювалися питання впливу державної політики на формування і розвиток бібліотечної справи, механізми поєднання зусиль бібліотек у забезпеченні доступу до культурної спадщини на основі цифрових технологій, функціонування в умовах культурного розмаїття.

На спеціальному круглому столі, присвяченому новим сферам діяльності бібліотечних асоціацій в умовах інформаційного суспільства, автор цієї статті виступила з доповіддю «Сталий розвиток суспільства і роль бібліотечних асоціацій у його забезпеченні». В її основу було покладено ідеї щодо сталого розвитку (sustainable development), сформовані на саміті ООН в Ріо-де-Жанейро ще в 1992 р. та підтвержені в резолюції Конференції ООН, прийнятій у червні 2012 р. під назвою «Майбутнє, якого ми бажаємо». У цьому документі країни світу підтвердили послідовність курсу на сталий розвиток і забезпечення економічної, соціальної та екологічної стабільності для нашої планети, для теперішнього й майбутнього покоління.

У доповіді наголошувалося, що працівники бібліотек – не просто бібліотекарі, а об'єднане професійне товариство, в руках якого зосереджено знання людства. Професійні та компетентні бібліотечні працівники здатні здійснювати необхідний менеджмент знань, а сучасні технології в бібліотечно-інформаційній справі можуть стати інструментом ефективної роботи.

Бібліотеки, дотримуючись гуманістичних цінностей, виконуючи просвітницьку, освітню роль, орієнтовані своєю сутністю на гармонізацію й удосконалення суспільства. В резолюції «Майбутнє, якого ми бажаємо» наведено перелік проблем на шляху сталого розвитку з урахуванням трьох його важливих складових – економічної, соціальної та екологічної. Викладено пропозиції щодо конкретної ролі бібліотек у вирішенні деяких із цих проблем. Наприклад, подолання бідності. Бібліотеки безкоштовно надають послуги й ресурси, сприяють розширенню прав і можливостей малозабезпечених людей, та тих, які опинились у скрутній життєвій ситуації. Допомога при пошуку роботи та при адаптації на новому робочому місці, консультування з питань організації власного бізнесу, юридична допомога – для багатьох бібліотек надання таких послуг стало звичною справою і повсякденною практикою. В Україні цим займаються публічні бібліотеки всіх видів – як у власних стінах, так і за допомогою соціальних мереж і сервісів, доступних на сайтах цих закладів.

Водночас необхідно посилити цей напрям діяльності й розглядати його ширше – з орієнтацією на вирішення важких соціальних проблем, наприклад, у роботі з безпритульними, соціально незахищеними людьми. До цього наші бібліотеки переважно не готові – як методично, так і психологічно, і в цілому професійно не орієнтовані. Можливо, розв'язанню зазначеної проблеми сприятиме об'єднання зусиль асоціацій різних країн у пошуку рішень, вивченні практик, поширенні досвіду.

У доповіді йшлося і про додаткові цікаві можливості для бібліотек, що стосуються туризму, якому присвячено ст. 130–131 резолюції «Майбутнє, якого ми бажаємо». Ретельно спланована діяльність у цій сфері може принести дуже важливі й позитивні наслідки, скажімо, щодо захисту навколишнього середовища, культурного розмаїття, економічно-фінансового розвитку регіонів. Туризм допомагає веденню міжкультурного діалогу, зближенню людей та взаєморозумінню.

УБА має власний досвід у цій діяльності. Наприклад, проект 2011 р. «Бібліотека і туризм», в котрому брали участь понад 100 бібліотек, 5 з яких отримали гранти від програми «Бібліоміст» на реалізацію своїх проектів. Бібліотеки розробляють туристичні маршрути, у т. ч. інтерактивні, формують різноманітні електронні бази даних про унікальні туристичні об'єкти регіону, туристичну інфраструктуру (готелі, транспорт, розважальні заклади, музеї тощо), створюють різноманітні фотогалереї і т. д. У багатьох закладах у практику роботи ввійшли навчання та інформування населення щодо основ ведення туристичної діяльності, її законодавчої бази, зокрема, організуються семінари, практикуми, здійснюється підтримка місцевого малого бізнесу та ін. А туристам надаються довідково-інформаційні послуги – як безпосередньо в бібліотеці, так і в режимі он-лайн.

У резолюції «Майбутнє, якого ми бажаємо» також знайшли відображення питання підтримки освіти та підтвердження її важливості для сталого розвитку. Для бібліотек це традиційна діяльність. Але в контексті теми, що розглядається, вона наповнюється ідеями сталого розвитку, необхідності їх розкриття на всіх етапах освітнього процесу, особливо в частині неформальної освіти, оскільки до неї бібліотеки мають найбільший стосунок.

Велику роль у просуванні вказаних ідей відіграють, перш за все, органи виконавчої та законодавчої влади всіх рівнів. Але не тільки. Все це безпосередньо стосується бібліотечних асоціацій, які є майданчиками для вияву громадських ініціатив і надають можливості для реалізації ідей у неурядовому секторі, а також об'єднують бібліотекарів і бібліотеки.

Під час круглого столу УБА запропонувала поєднати зусилля асоціацій заради поширення концепції та ідеї сталого розвитку у своїх країнах, формування і популяризації ресурсів відповідної тематики, проведення заходів та акцій, змістовно орієнтованих на вирішення означених проблем. Можливою також є співпраця у напрямках підготовки бібліотекарів до цієї роботи та обміну інформацією між асоціаціями, плануванні й проведенні спільних навчальних заходів.

На дискусійному майданчику «Як вижити бібліотеці в епоху цифрових технологій?» відбувся обмін думками про майбутнє бібліотек, їхнє місце у системі цифрових комунікацій та про позиціонування бібліотек у новому середовищі. Всі виступи були об'єднані спільною думкою про те, що, незважаючи на виклики часу, у бібліотек є майбутнє, а для цього вони повинні бути готовими до технологічних та інших інновацій.

Під час форуму відбулася також презентація Астани як бібліотечної столиці. Бібліотекарі Казахстану представили цікаву, насичену програму, що передбачала проведення віртуального туру по бібліотеках міста та привітання бібліотек із регіонів – «Бібліотечний салют Астані». Нагадаємо, що проект «Бібліотечна столиця» реалізується в Казахстані з 2001 р. За цей час бібліотечними столицями були Караганда, Уральськ, Павлодар, Усть-Каменогорськ, Шимкент, Кизилорда та ін.

У рамках акції «Одна країна – одна книга» проведено круглий стіл «Сучасність і художня спадщина Оралхана Бокея». Учасникам форуму було презентовано електронні й друковані ресурси казахстанських видавництв. Проведення таких акцій є світовою практикою. Наприклад, під час навчальної поїздки до Мортенсон-центру ми ознайомилися зі схожою акцією «Чикаго читає», ідея якої полягає в тому, що члени громади у певний проміжок часу читають одну й ту саму книгу, обговорюють її, роблять висновки з прочитаного і формують спільну думку. Про організа-

цію такої акції в Україні неодноразово йшлося під час зібрань у бібліотеках, але впровадження цієї ідеї, та ще й на загальнодержавному рівні, поки що залишається мрією.

Після завершення плідної роботи форуму всіх його учасників було запрошено на нічне рандеву до Національної академічної бібліотеки. Програма передбачала цікаві зустрічі, майстер-клас від головного редактора журналу «Современная библиотека» Л. Казаченкової (м. Москва), концерт «Фарби Сарир-Арки», бібліомікс «Секретний код Астани», книжкову кокологію «Скажи, як ти читаєш, і я скажу, хто ти», літературне кафе та багато іншого.

Два дні Форуму бібліотекарів були насичені різноманітними заходами і подіями, корисним спілкуванням, обміном думок. У мене особисто склалося враження, що бібліотеки Казахстану працюють творчо і їм багато чого вдалося досягти. Пропоную всім поцікавитися доробком колег, тим більше що Інтернет дає таку можливість...

СТОРІНКА ФАХІВЦЯ

*Н. Казакова, головний бібліограф
Національної парламентської бібліотеки України*

ДО ПИТАННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО КІНО ХХ – ПОЧ. ХХІ ст.

В Україні й досі не склалася традиція бібліографування літератури з історії української культури та мистецтва, зокрема про українське кіно, за винятком відображення її в поточних державних бібліографічних покажчиках. Тому для фахівців та всіх, хто цікавиться вітчизняним кінематографом, основними джерелами фрагментарного відображення відповідного документного потоку є прикнижкова та пристатейна бібліографія до наукових публікацій кінознавців і кінокритиків, поодинокі видання публічних бібліотек. Це підтверджує й перегляд нового видання Національної парламентської бібліотеки України (НПБУ) «Українські метабібліографічні посібники (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.)» [1], що містить відомості про бібліографічні покажчики, списки, огляди, опубліковані в Україні у зазначений період, і дає змогу ознайомитися зі станом бібліографічного забезпечення тієї чи іншої галузі. На жаль, у підрозділі «Метабібліографічні посібники з питань культури та мистецтва» відомості про видання, присвячені історії українського кіно, відсутні.

Така ситуація зумовлена незначною кількістю видань про український кінематограф, що, у свою чергу, спричинено державною політикою в галузі кіно як у період тоталітарної держави, так і в роки незалежності: заідеологізованість за радянських

часів змінилася недостатнім фінансуванням, унаслідок чого видання про кіно, якщо й випускаються, то мінімальними накладками (від 300 до 500 прим.). Дається взнаки і відсутність спеціалізованої державної бібліотеки з мистецтва, через що посилилася розпорошеність видань, присвячених кіно (зауважу, що з інших галузей народного господарства такі державні установи було створено [2]). А після численних «державних літованих вилучень» періоду постукраїнізації, років війни та післявоєнних акцій боротьби з «космополітами», українськими буржуазними націоналістами утворилися великі прогалини. Через це, наприклад, більшість видань першої третини ХХ ст. стали бібліотечними раритетами й інформацію про них дедалі частіше можна знайти на антикварних сайтах в Інтернеті. Тому паралельно із завданнями бібліографічного відображення та вивчення документного потоку кінематографічної тематики на перший план виходить завдання розшуку та зберігання видань.

На важливості реєстрації літератури з історії українського кіно кінознавці наголошували ще у 20-х рр. ХХ ст. М. Бажан, один із засновників української кінематографії, кінолітератури та кінопреси, спирався на зарубіжний досвід: «...Списки книжок з поля кінематографії, виданих німецькою, скажімо,

мовою, самі можуть скласти досить грубенький важкий том. Найменший винахід, найдрібніша думка фіксується там, подається на обговорення спеціалістів, розвивається, деталізується. Починаючи від поважних розвідок про той або інший технічний момент, аж до бульварних, жовтих брошурок, що часто-густо правлять там за популярну літературу, – все це складає велику бібліотеку про кінематографію» [3].

Відомий діяч інгуського відродження Ш. Ахушков, кінознавець, письменник, один із найактивніших дописувачів журналу «Кіно», у статті «Де історія українського кіна?» [4] ставив цілком конкретне завдання – створення бібліографії на кшталт класичної праці О. Лейтеса і М. Яшека [5].

Кінознавець з діаспори Б. Берест уже на початку 1960-х рр. висловив думку про те, що «майбутні дослідники українського кіно повинні зробити зведення літературних першоджерел з історії українського кіномистецтва, зібрати висловлювання майстрів кіно і критичні голоси сучасників, максимально висвітлити творчі характеристики кращих майстрів українського кіно – кінорежисерів, акторів, кінооператорів, звукооператорів, композиторів тощо» [6, с. 9].

Це питання порушували й при обговоренні проблеми створення нової концепції історії українського кіно на Всеукраїнській науковій конференції «Історія українського кіно. Сучасні дослідження» (м. Київ, березень 2006 р.). Кінознавці наголошували, що це має бути узагальнювальне дослідження, яке б не лише об'єктивно висвітлювало шлях української кінематографії, а й розглядало його в контексті світового кінопроцесу [7].

Важливою передумовою багатоаспектного дослідження історії українського кіно є створення належної джерелознавчої бази, одним із компонентів якої мають стати бібліографічні ресурси – результат бібліографічної діяльності бібліотек, наукових та інформаційних установ.

Наприкінці 1970-х – на початку 1980-х рр. НПБУ видала в серії «Мистецтво – народу» рекомендаційні бібліографічні покажчики про кінематографію: «Кіномистецтво СРСР» та «Кіномистецтво Радянської України» [8]. Статті з вибраною бібліографією про митців українського кіно та про історію українських кіностудій з бібліографічними списками друкувалися на сторінках довідкового видання НПБУ «Календар знаменних і пам'ятних дат» [9]. Інформаційний центр з питань культури та мистецтва – підрозділ НПБУ – з 1977 р. здійснює оперативне інформаційне забезпечення підрозділів Міністерства культури України та відповідних структур шляхом підготовки довідкових і бібліографічних матеріалів, які, зокрема, присвячені питанням кіно або відображають публікації про цю галузь мистецтва (нині матеріали Інформцентру виходять в електронному вигляді, і їх розміщують в Інтернеті).

За роки незалежності діяльність публічних бібліотек щодо висвітлення історії, проблем кіногалузі дещо пожвавилась. Так, НПБУ було видано ряд покажчиків, що містять відомості про історію україн-

ського кіно [10]. У започаткованій (спільно з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка) серії «Шістдесятництво: профілі на тлі покоління» вийшли біо-бібліографічні нариси, присвячені творчості Л. Тянюка, Є. Гуцала, І. Дзюби, М. Вінграновського, І. Драча та ін., зокрема їхньої діяльності в галузі кінематографії [11].

Серед видань наукових та обласних універсальних наукових бібліотек (ОУНБ) варто відзначити бібліографічні праці, присвячені видатним діячам українського кіно: О. Довженку, Л. Бикову, І. Миколайчуку, І. Савченку, С. Свашенку, Вірі Холодній, Б. Ступці [12]. На високу оцінку заслуговує біо-бібліографічний покажчик до ювілею І. Миколайчука, підготовлений працівниками Чернівецької ОУНБ [13]. Головною цінністю видань обласних бібліотек є залучення широкого кола краєзнавчих матеріалів; головною хвилюючою – обмеженість бібліографічного ресурсу, що спричинено незадовільним станом фондів більшості сучасних бібліотек, зокрема, через недоотримання сучасних видань кінематографічної тематики (малі накладки) та відсутність книжкових і періодичних видань минулих років.

У Науково-дослідному центрі кінематографічних студій НаУКМА укладено й видано покажчик змісту журналу «Кіно-Театр» [14].

З метою розкриття і зберігання культурно-мистецької спадщини України, зокрема матеріалів з історії вітчизняного кінематографа від його зародження до сьогодення, НПБУ розробила програму історико-бібліографічного дослідження «Матеріали до історії українського кіно», яка передбачає розшук, облік та бібліографування документного потоку з історії українського кіно ХХ – поч. ХХІ ст., а також створення галузевої кінематографічної бібліографії як складової національного бібліографічного репертуару. Результатом дослідження мають стати підготовка й видання галузевих науково-допоміжних бібліографічних покажчиків, покажчиків змісту фахових (кінематографічних) періодичних видань, анотованого науково-допоміжного покажчика «Українська кінематографічна періодика ХХ–ХХІ ст.», наукові публікації.

Хронологічні межі розвідки – остання чверть ХІХ ст. – 2011 р.; географічні – територія України, відповідно до сучасного адміністративно-територіального устрою держави, а також, фрагментарно, країни, в яких є українська діаспора, та Російська Федерація.

У програмі окреслено типологічний склад видань: книги, брошури, періодичні та продовжувані видання, окремі види образотворчої продукції тощо. Крім видань кінематографічної тематики, планується аналітико-синтетичне опрацювання широкого кола творів друку мистецтвознавчої, культурологічної, історико-культурної, літературознавчої проблематики для виявлення матеріалів з історії українського кіно. Також зазначено джерельну базу дослідження. Це видання державної бібліографії України; науково-допоміжні бібліографічні покажчики, метабібліографічні посібники; бібліографічна інформація з універ-

сальних та галузевих довідкових і енциклопедичних видань; електронні ресурси; каталоги й фонди провідних наукових бібліотек і бібліотек установ та організацій мистецтвознавчого профілю.

Дослідження вже розпочалось. У 2009–2013 рр. передбачається опрацювання видань кінематографічної тематики, що побачили світ в Україні в 1991–2011 рр., та збирання відомостей про книжкову продукцію: монографії, автореферати дисертацій, науково-популярні та (частково) довідкові видання, а також публікації у наукових збірниках, продовжуваних виданнях, збірниках наукових конференцій з подальшим максимально повним відображенням цієї інформації в першому випуску науково-допоміжного покажчика «Матеріали до історії українського кіно». При цьому, з огляду на складнощі, пов'язані з розпошеністю інформації з історії українського кіно в документних потоках, значна увага приділяється аналітичному опрацюванню фундаментальних видань історичної, культурологічної, мистецтвознавчої та літературознавчої тематики.

Паралельно здійснюється робота над укладанням науково-допоміжних бібліографічних покажчиків статей з періодичних видань – як фахових, так і літературно-мистецької, культурно-мистецької, історичної тематики за 1991–2011 рр. Усього заплановано суцільно переглянути понад 30 назв таких часописів [15].

Зміст публікацій кінематографічної періодики є важливим підґрунтям для подальших наукових розвідок про зародження та розвиток кінопроцесу в Україні, і передусім це стосується видань першої третини ХХ ст. Зважаючи на це, НПБУ розпочала випуск покажчиків змісту окремих періодичних видань. У 2011 р. вийшов друком систематичний покажчик змісту журналу «Кіно» (1925–1933) [16], у 2012-му – «Радянське кіно» (1935–1938) [17].

У ході бібліографічного опрацювання кінознавчої літератури та публікацій журналу «Кіно» стало зрозумілим, що матеріали цього часопису становлять ґрунтовну джерельну базу для кінознавців та дослідників історії українського кіно, кінознавства, української журналістики та ін. уже понад 50 років. Це засвідчує також вибіркова бібліографія про журнал «Кіно» [18]. Однак, на нашу думку, інформаційний ресурс часопису ще не вичерпаний, відомості, подані в ньому, становлять інтерес для дослідників творчості не тільки письменників, а й художників 20–30-х рр. минулого століття.

У подальшому передбачається опрацювання різних типів видань кінематографічної тематики, що вийшли друком в Україні до 1991 р. Вже зараз стає зрозумілим, що особливу складність становитиме розшук образотворчих документів з історії українського кіно: кіноплакатів, репродукцій, фотоальбомів, листівок з фотопортретами акторів і режисерів тощо. У фондах бібліотек їх майже не залишилось. У виданні «Образотворче мистецтво Радянської України. 1917–1966», підготовленому Державною Книжковою палатою Української РСР, також практично відсутні відомості про цю поліграфічну продук-

цію. Немає жодної згадки і про відомий фотоальбом «Українське кіно» (1928), художником-оформлювачем якого був В. Кричевський.

Програмою дослідження «Матеріали до історії українського кіно» передбачається проведення локальної розвідки «Кінематографічна періодика України ХХ–ХХІ ст.» за період понад 100 років. На жаль, у наявних покажчиках періодичних видань, підготовлених Книжковою палатою України та провідними бібліотеками Києва, Харкова і Львова, відсутні відомості про більшість журналів і газет, що містили інформацію про перші кроки кіно в Україні та кінематографічні видання кінця ХІХ – початку ХХ ст. Пошук за різними джерелами передбачає визначення реального переліку видань кінематографічної, театральної та культурно-мистецької тематики, що містять матеріали з історії українського кіно (поки знайдено 60 назв) та їх бібліографічне опрацювання. Особливий інтерес становлять матеріали малотиражних видань Одеської та Київської кіностудії [19].

У разі фізичної відсутності частини часописів здійснюватиметься розшук відомостей про них за друківаними або архівними джерелами. Результатом дослідження стане анотований науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Кінематографічна періодика України ХХ–ХХІ ст.». У цій роботі плануємо скористатися досвідом та методиками колег із Науково-дослідного центру періодики Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка НАН України.

При підготовці видань, присвячених журналам «Кіно» і «Радянське кіно», укладачі зіткнулися з такими проблемами, як:

- недосконалі методика бібліографічного опрацювання мистецтвознавчих публікацій, що містять різні види образотворчих матеріалів;
- відсутність новітньої довідкової літератури з історії українського кіно, наявність великих прогалин і недостовірної інформації в літературі, що існує;
- відсутність періодичних видань початку минулого століття, некомплектність більшості їх назв у фондах провідних бібліотек України, загрозливий фізичний стан видань 1920–1930-х рр.;
- неповний репертуар сучасних видань кінематографічної тематики у бібліотеках – як наслідок недосконалої системи книгорозповсюдження та політики комерціалізації;
- складність пошуку, що зумовлено значною розпошеністю інформації про історію українського кіно в науковій, науково-популярній літературі та періодичних виданнях.

Також постало завдання виробити критерії якісного відбору документів та їх аналітичного опрацювання, з урахуванням значного дублювання фактографічної інформації.

Останнім часом в Україні спостерігається справжній біобібліографічний бум, проте лише декілька біобібліографічних праць присвячено діячам кіно, зокрема О. Довженку [12], І. Савченку [12], І. Миколайчуку [13], Л. Брюховецькій, В. Скуратівському [20]. Тому, на нашу думку, важливою складо-

вою бібліографічної картини історії українського кіно мають стати матеріали до кінематографічної біографістики.

Робота зі створення покажчика змісту журналу «Кіно» сприяла відновленню важливих відомостей про діячів кіно, письменників і художників. Зокрема, цікаві свідчення знайдено про М. Бажана та його активну участь у створенні й діяльності спеціалізованого видавництва «Укртеакіновидав». Ці відомості не знайшли відображення у публікаціях сучасних дослідників [21]. Тож ми плануємо ретельно вивчити діяльність цього видавництва та роль у ньому М. Бажана [22]. За короткий час існування (1929–1931) «Укртеакіновидав» випустив низку справжніх шедеврів – книжок з історії, теорії та практики українського кіно. Тільки 1930 р. побачили світ праці М. Бажана «О. Довженко» та «Найважливіше з мистецтв», М. Вороного «Трюки в кіно», К. Миклашевського «Звукове кіно», П. Нечеса «Кіноактори й кіномани», С. Ореловича «Нотатки фільмаря», Я. Савченка «Народження українського кіна», М. Лядова «Основи кінодраматургії та техніки сценарію», Й. Сивого «День на кінофабриці», О. Фомічевої «Кіно за кордоном», Ю. Яновського «Голівуд на березі Чорного моря», кіносценарій «Контакт» В. Охрименка та ін. Наше завдання – створити макет книготоргового каталогу видавництва з помітками про видані, заборонені й невидані книжки.

В Іменному покажчику посібника, присвяченого журналу «Кіно», наведено понад 2,5 тис. прізвищ. Серед них є багато персоналій, які заслуговують на подальше вивчення та окремі публікації про них. Так, одним зі штатних художників часопису був Б. Крюков [23], про якого після його еміграції забули. Навіть для автора статті про нього [24] інформація про творчий спадок митця у журналі «Кіно» стала несподіванкою.

Кінематограф України перебував у полі зору й представників української діаспори. Так, вийшли друком два історичні дослідження – «Історія українського кіна» Б. Береста та «Історія українського кінематографа» Л. Госейка, роботи Ю. Лавриненка й І. Кошелівця, присвячені О. Довженку, та ін. Ці праці, а також публікації з періодичних і довідкових видань дозволять фрагментарно відтворити бібліографічний ресурс про внесок діячів культури та науки діаспори у вивчення українського кіно.

Прикладним завданням дослідження «Матеріали до історії українського кіно» є добір найбільш цінних та рідкісних книжкових і періодичних видань кінематографічної тематики для оцифрування. Таку роботу в НПБУ вже розпочато: наявні у фонді бібліотеки журнали «Кіно» за 1926–1931 рр., «Радянське кіно», а також видання 20-х рр. минулого століття представлено в електронній бібліотеці «Культура України» (<http://elib.nplu.org>). Здійснення цієї діяльності слугуватиме збереженню документної і культурної спадщини українського кінематографії.

Список літератури

1. Українські метабібліографічні посібники (кінець XIX – початок XXI ст.) : наук.-допом. бібліогр. покажч. третього ступеня / М-во культури України, Держ. закл. «Нац.

парлам. б-ка України», М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; авт.-уклад. О. Л. Промська ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Г. М. Швецова-Водка. – К., 2011. – 120 с.

2. Державна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України (книгозбірню засновано 1921 р.), Національна наукова медична бібліотека України (1930), Державна науково-технічна бібліотека України (1935), Національна історична бібліотека України (1939), Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В. Г. Заболотного (1944), Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського (1999).

3. [Бажан М.] Книжку про мистецтво – масам! / М. Буш // Кіно. – 1929. – № 16 (62), серп. – С. 1.

4. Ахушков Ш. Де історія українського кіна? / Ш. Ахушков // Кіно. – 1929. – № 13 (60), лип. – С. 2. – (Наші нотатки).

5. Десять років української літератури (1917–1927). Т. 1 : Біобібліографічний / О. Лейтес, М. Яшек ; ред. С. Пилипенко ; Ін-т Тараса Шевченка. – К., 1928. – 672 с.

6. Берест Б. Історія Українського кіна / Б. Берест. – Нью-Йорк : НТШ, 1962. – 272 с. – (Бібліотека Українознавства ; ч. 7).

7. Брюховецька Л. Історія українського кіно. П'ять років із ста / Л. Брюховецька // Мистецтвознавство України / Акад. мистецтв України. – К., 2001. – Вип. 2. – С. 255–268.

8. Кіномистецтво СРСР : реком. покажч. л-ри / М-во культури УРСР, ДРБ УРСР ім. КПРС. – К., 1978. – 77 с. ; Кіномистецтво Радянської України [1975–1985] : реком. покажч. л-ри / М-во культури УРСР, ДРБ УРСР ім. КПРС. – К., 1985. – 32 с.

9. Календар знаменних і пам'ятних дат (1957–2008) : покажч. змісту / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2006. – 106 с. – Про Л. Бикова, С. Бондарчука, М. Гринька, Є. Гуцала, О. Довженка, Ю. Ілленка, І. Кавалерідзе, Т. Левчука, М. Машенка, І. Миколайчука, П. Някто-Табачникова, С. Параджанова, П. Чардиніна.

10. Культура і мистецтво України (1987–1991) : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НПБ України. – К., 1995. – Ч. I. – 53 с.; Ч. II. – 155 с.; Духовна культура українського народу : реком. покажч. л-ри / НПБ України. – К., 1994. – 38 с.; Мистецтво ... [1990–1994] : (на сторінках укр. вид.) : реком. бібліогр. покажч. [Вип. 1–4]. – К., 1990–1994; Кіномистецтво // Україна: минуле і сучасність : популяр. бібліогр. енцикл. / НПБУ. – К., 1999. – С. 134–139.

11. Лесь Танюк: «Вітру не буде – треба гребти руками» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України, Ін-т л-ри ім. Т. Шевченка НАН України ; [упоряд.: В. О. Кононенко, І. О. Негрейчук, Т. М. Сінькова ; вступ. сл. М. Жулинського]. – К. : Альтерпрес, 2003. – 148 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 6); Євген Гуцало: «Мені завжди хотілося написати українську душу, український характер...» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2004. – 70 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 8); Іван Дзюба: талант і доля : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К. : Київ. правда, 2005. – 118 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 7); Микола Вінграновський: «Все на світі з людської душі» : біобібліогр. нарис / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2006. – 106 с. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 10); Іван Драч. Література. Кінематограф. Політика : біобібліогр. покажч. / Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К. : Основа, 2011. – 514 с. : іл., [8] арк. фотогр. – (Шістдесятництво: профілі на тлі покоління ; вип. 14).

12. В сузір'ї муз (театр і кіно Івано-Франківщини) : метод. поради / Івано-Франк. обл. універс. наук. б-ка ім. І. Франка. – Івано-Франківськ, 1993. – 18 с.; Олександр

Петрович Довженко : бібліогр. покажч. / Чернігів. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Чернігів, 1994. – 56 с.; Людина, яку любили всі : (до 70-річчя від дня народж. Л. Ф. Бикова) : інформ. лист / Полтав. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. І. П. Котляревського. – Полтава, 1998. – 7 с.; Королева екрану : до 80-річчя з дня смерті Віри Василівни Холодної (5.08.1893–16.02.1919) : інформ. лист / Полтав. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. І. П. Котляревського. – Полтава, 1999. – 7 с.; «Ні в кого немає таких очей» : Іван Миколайчук : до 60-річчя від дня народж. : реком. список л-ри / Львів. держ. обл. універс. б-ка. – Львів, 2001. – 17 с.; Доля і ролі Семена Свашенка : біобібліогр. матеріали до 100-річчя від дня народж. / Сум. держ. обл. універс. б-ка. – Суми, 2004. – 24 с.; Кіно і Буковина : бібліогр. покажч. / Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. – Чернівці : Букрек, 2005. – 71 с.; Поет екрана Ігор Андрийович Савченко : бібліогр. покажч. / Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тимирязєва. – Вінниця, 2006. – 23 с. : іл. – (Наші видатні земляки); Україна в житті і творчості О. Довженка : до 115-річчя від дня народж. : кат. вист. / Держ. закл. «Харк. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка». – Х., 2009. – 32 с.; «Себе шукаю я не в спокої – в роботі» : метод.-бібліогр. матеріали до 70-річчя від дня народж. Богдана Ступки / Львів. обл. універс. наук. б-ка. – Львів : Ліга-Прес, 2011. – 15 с. : іл. – Бібліогр.: с. 14–15.

13. Іван Миколайчук : біобібліогр. покажч. / Чернів. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Івасюка. – Чернівці : [б. в.], 2011. – 104 с. : фотогр.

14. Журнал «Кіно-Театр» : бібліогр. покажч. змісту (1995–2009) / [уклад. А. Погрібна, М. Тетерук ; вступ. сл. Л. Брюховецької ; консультант В. Брюховецький] ; Ред. журн. «Кіно-Театр». – К. : Вид.-полігр. центр НАУКМА, 2010. – 278 с. : іл. – Включ. покажч.

15. «Вавілон», «Дивись кіно», «Кіно: Дайджест», «Кіно-Коло», «Кіно-Театр», «На екранах України», «Новини кіноекрану», «Сінепа=Сінема», «Українська культура», «Екран недели», а також «Архіви України», «Вітчизна», «Дзвін», «Дніпро», «З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ», «Київ», «Київська старовина», «Кур'єр Кривбасу», «Мистецтво та освіта», «Наука та наукознавство», «Пам'ять століть», «ПіК», «ПіЧ», «Радуга», «Ранок», «СіЧ», «Сучасність», «Українознавство», «Український історичний журнал», «Український театр», «Хроніка 2000».

16. «Кіно» (1925–1933) : сист. покажч. змісту журн. / авт.-упоряд.: Н. Казакова, Р. Росляк ; авт. вступ. ст.: Л. Брюховецька, С. Тримбач ; наук. ред.: В. Кононенко, С. Тримбач ; М-во культури України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К., 2011. – 256 с.

17. «Радянське кіно» (1935–1938) : сист. покажч. змісту журн. / авт.-упоряд. М. А. Лук'яненко ; наук. ред. В. О. Кононенко ; М-во культури України, Держ. закл. «Нац. парлам. б-ка України». – К., 2012. – 144 с.

18. Шупик О. Б. Становлення українського радянського кінознавства / АН УРСР, Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського ; О. Б. Шупик. – К. : Наук. думка, 1977. – 128 с. – Про журн. «Кіно» – у першому розділі «До історії виникнення і формування української кіно-критики і кінотеорії»: с. 16–24, 33–36, 38–39, 42, 47; Щербак А. І. Кіно Миколи Бажана : сторінки історії укр. рад. кіно / А. І. Щербак. – К. : Мистецтво, 1986. – 185 с.; Безклубенко С. Д. Кіномистецтво та політика : крит. іст.-теорет. нарис / С. Д. Безклубенко. – К. : [Наук. думка], 1991–1995. – 430 с. – Про журнал: с. 275–283; Брюховецька Л. І. Світовий резонанс українського кіно (на матеріалі журналу «Кіно». Київ, 1925–1930) / Л. І. Брюховецька // Українське мистецтвознавство. – К., 1993. – Вип. 1. – С. 97–103; Мочарко А. В. Висвітлення проблем культурно-мистецького життя в УСРР у 20-х рр. ХХ ст. в

періодичній пресі (в часописах «Кіно» і «Кіногазета») / А. В. Мочарко // Культура і мистецтво у сучасному світі : зб. наук. пр. – К., 2004. – Вип. 5. – С. 70–79; Брюховецька Л. Розквіт і знищення. Журнал «Кіно» (1925–1933) / Л. Брюховецька // Кіно-Театр. – 2006. – № 4 (6). – С. 37–38; Півторак М. М. Умови формування кінопреси в українському інформаційному просторі / М. М. Півторак // Учен. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. І. Вернадського. Серія «Филологія». – Симферополь, 2006. – Т. 19 (58), № 5. – С. 69–75. – Список лит.: с. 75 (24 назв.); Півторак М. М. Українська національна ідея та кінопреса (на прикладі журналу «Кіно»; Харків, Київ, 1925–1933) / М. М. Півторак // Вісн. Харк. ун-ту. Сер.: Філологія. – Х., 2007. – № 766, вип. 51. – С. 98–100. – Бібліогр.: 9 назв.

19. «Кінотиждень» (тижневик, орган ВУФКУ і ТРДК, Київ, 1927–1928), «Кіногазета» (орган ВУФКУ і ТРДК, Київ, 1928–1931, Харків, 1931), «За більшовицький фільм» (орган Одеської кіностудії, 1936–1941) «Кіно-промінь», (орган ВУФКУ, 1929–1930).

20. Лариса Брюховецька : бібліогр. покажч. / вступ. сл. О. Мусієнко ; бібліографи: Т. Патрушева, Н. Тертичка, О. Кордюкова. – К. : Задруга, 2008. – 108 с. – Включ. покажч.; Скуратівський Вадим Леонтьович : біобібліогр. покажч. / уклад. І. Панченко. – Київ : [б. в.] 2004. – 86 с. : фотогр.

21. Черниш Н. Видавничий доробок Бажана / Наталія Черниш. – Львів : Піраміда, 2012. – 280 с. – Список використ. л-ри та архів. джерел. – С. 239–246. – Імен. покажч.: с. 247–252. – ISBN 978-966-441-246-6.

22. Час організувати кіно-видавництво : [ред. ст.] // 1928. – № 11 (46), листоп. – С. 1. – Без підпису; Буш М. Книжку про мистецтво – масам! / М. Буш // 1929. – № 16 (62), серп. – С. 1; Видавничі пляни – на суд громадськості : [про нараду в «Укртеакіновидавці» разом із Київ. ОРПС; корот. виклади виступів Т. О. Медведєва про завдання «Укртеакіновидаву», створеного з ініціативи ВУФКУ та М. Бажана; [Про історію виникнення «Укртеакіновидаву» і прогр. його діяльності] // 1930. – № 6 (78), берез. – С. 16; Ф. Р. Занедбана важлива справа : [про вид. л-ри про кіно, «коротке життя» «Теа-кіно-видавництва» та негатив. роботу вид-ва «Література і мистецтво»] / Ф. Р. // 1932. – № 7/8 [115/116]. – С. 21.

23. Крюков Борис (1895–1967) – живописець, графік, мозаїст. Навчався у художній школі Ф. Кричевського, в Києві, у викладачів М. Бойчука та Ю. Нарбути. Працював у книжковій графіці, ілюстрації як оформлювач творів класичної, модерної, а також дитячої літератури. У 1930-х рр. співпрацював з державним видавництвом «Україна», а також з видавництвами «Культура», «Радянський письменник» та ін. В 1943-му виїхав з України. Брав участь у виставках українського образотворчого мистецтва, виставлявся в галереях Аргентини, США та Канади. В 1950–1960-х рр. співпрацював з видавництвами М. Денисюка та Ю. Середяка, проілюстрував близько 80 українських видань, зокрема книжки для дітей та журнали для молоді, що випускало видавництво «Атлантида» (Atlantida), малював карикатури для українського сатиричного журналу «Мітла». З 1950 р. і до смерті був єдиним ілюстратором серії «Незабутні класики» (Clasicos inolvidables) престижного і поважного в Іспанії видавництва «Ель Атенео» (El Ateneo). У журналі «Кіно» опубліковано 14 його робіт.

24. Тарнашинська Л. І дисонансом... / Л. Тарнашинська // Літ. Україна. – 1995. – 17 серп.

Н. Зеленська,
завідувач відділу рідкісних і цінних документів
Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського

УКРАЇНОМОВНІ ВИДАННЯ У ФОНДІ ВІДДІЛУ РІДКІСНИХ І ЦІННИХ ДОКУМЕНТІВ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМ. Д. І. ЧИЖЕВСЬКОГО» (М. КІРОВОГРАД)

УКРАЇНОМОВНЕ друкарство пройшло складний шлях свого становлення. Валуєвський циркуляр 1863 р., в якому наказувалося призупинити видання значної частини книг, написаних «малоросійською», тобто українською мовою, завдав непоправного удару вітчизняному книговиданню, яке тільки починало розвиватися. Якщо в 1862 р. у Російській імперії побачили світ 40 українських книг, то впродовж 1863-го – 15, а в наступні роки вийшли друком лише окремі книги, зокрема фольклорні збірники і два різні видання «Кобзаря», здійснені 1867 р. у С.-Петербурзі Д. Кожанчиковим та І. Лисенковим. Дію Валуєвського циркуляра було закріплено й розширено шляхом видання імператором Олександром II Емського указу 1876 р. Цим документом заборонялося друкувати українською мовою книжки й навіть тексти до нот, ставити українські театральні вистави і організовувати концерти з українськими піснями. Всі тексти треба було перекладати російською. У 1881 р. заборону стосовно театральних вистав скасували, але запровадили низку нових обмежень щодо вживання української мови. Зокрема, було суворо заборонено ввозити будь-які книжки та брошури українською мовою, видані за кордоном, а також закрито прихильний до українців часопис «Кіевській телеграфъ».

Патріотичні кола України не погоджувалися з Емським указом. Багато організацій та впливових людей зверталися до уряду з проханням дозволити хоча б навчання дітей у школах українською мовою. Але всі ці звернення відхилялися або залишалися без відповіді. Лише з часом, незважаючи на всі урядові заборони, україномовна книга почала поступово проникати в різні сфери народного буття.

У 1899 р. в Єлисаветграді було створено громадську бібліотеку (нині – Кіровоградська ОУНБ ім. Д. І. Чижевського). З цього часу розпочалося формування колекції україномовних видань книгозбірні. Сьогодні ця колекція (за період з кінця ХІХ до початку ХХ ст.) зберігається у відділі рідкісних і цінних документів і налічує 263 примірники.

За свою історію бібліотека мала різні джерела комплектування: пожертви громадян і організацій, залишки бібліотек навчальних закладів та установ, ліквідованих радянською владою, приватні колекції, передані до бібліотеки, придбані за державні кошти, одержані як обов'язковий примірник та ін.

Перші україномовні видання у фондах бібліотеки з'явилися іще на початку її діяльності. Це були різні за жанрами книги з природознавчих наук, історії, художні твори, релігійні та періодичні видання.

37 примірників творів друку надійшли до бібліотеки в 1994 р. разом з колекцією О. Ільїна. Серед них – найдавніше україномовне видання колекції – «Українські оповідання» О. Стороженка 1863 р.

Творча спадщина О. Стороженка – сучасника Т. Шевченка – невелика. Сам митець не вважав себе письменником-професіоналом, не був активним учасником літературно-мистецького життя України й не претендував на всенародне визнання. Перебуваючи на військовій службі, беручи участь у військових походах, завжди цікавився життям народу, його сучасним і минулим, швидко знайомився з людьми, вмів розмовляти з ними, слухати їх. Поетичність його натури, щирий гумор, дотепність імпонували співрозмовникам, і від них він чув різні легенди й бувальщини. Око О. Стороженка швидко помічало цікаве в людях, а пам'ять фіксувала особливості розповіді, різноманітні барви й інтонації. Тому оповідання та нариси цього автора нагадують усні оповіді, часом вони дуже схожі на народні перекази історичних подій.

У 1857 р. у російських журналах і газетах публікуються написані російською мовою роман з української старовини ХVІІІ ст. «Братя-близнець» та низка оповідань, в основу яких покладено українські народні повір'я. У 1861 р. виходять друком – окремими виданнями і в журналі «Основа» – твори письменника, написані українською мовою, а в 1863-му в С.-Петербурзі, у друкарні П. Куліша, – «Українські оповідання» в двох томах, які О. Стороженко написав ще в 1850-х рр. Один із цих примірників і зберігається в Кіровоградській ОУНБ ім. Д. І. Чижевського.

Одним із найдавніших україномовних видань бібліотеки є «Збірник творів Ієремії Галки» (псевдонім М. Костомарова) 1875 р. До нього ввійшли п'єса «Сава Чалий», переклади поезій Дж. Г. Байрона зі збірника «Єврейські мелодії», поезії із забороненої цензурою збірки «Вітка», що за життя автора були надруковані вдруге.

Великий інтерес становить видання 1882 р. «Оповідання про комах» О. Степовика (псевдонім українського публіциста О. Комарова) – один із перших зразків жанру науково-художньої літератури на теренах України. Ця книга має штамп Єлисаветградської центральної бібліотеки (назва книгозбірні в 1920–1924 рр.).

Того ж року в єлисаветградській друкарні М. Гольденберга було надруковано збірку оповідань «На віку – як на довгій ниві» українського письменника, перекладача, публіциста С. Єнохіна. Ця книга з автографом автора надійшла до Кірово-

градської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського з колекцією О. Ільїна.

Цензурні переслідування в Росії зумовили сконцентрування на тривалий час українського книговидання в Галичині, де 1870-ті рр. пройшли під знаком розвитку шкільництва й виходу у світ серії підручників – перекладних та оригінальних, написаних авторами для нижчої і середньої шкіл.

На цих теренах у 1868 р. виникло Товариство «Просвіта» – як протиположність антиукраїнським течіям у культурному житті: колонізаторській, підтримуваній царською владою з одного боку та русофільській – з другого. Від початку своєї діяльності «Просвіта» активно боролася за рівноправність української мови, запровадження її у школах та установах. На першому етапі товариство було просвітницькою організацією, членами якої стала майже вся українська інтелігенція Галичини – переважно вчителі, службовці, священники, студенти.

Одним із головних завдань «Просвіти» було українське книговидання. За перші 50 років її діяльності побачили світ 348 популярних книжок, серед них 88 видань оповідань, 52 – історично-географічного змісту, 28 – на природничі й медичні теми.

Згодом осередки «Просвіти» починають функціонувати на всіх етнічних українських землях, зокрема на Лівобережній Україні. Під час революції 1905–1907 рр. діяльність товариства значно поширилася: зросла кількість видавництв, що випускали літературу українською мовою, відкрилися бібліотеки, читалися лекції з історії України та української літератури. На початок ХХ ст. припадає й створення закордонних філій «Просвіти», зокрема в Канаді, США, Бразилії.

Серед видань «Просвіти», що зберігаються у фонді ОУНБ, є чотири книги, які побачили світ у Львові: «Невинна» (1907) І. Левицького, «Як Болгари здобули собі свободу» (1909) С. Русової, «Князь Ярослав Осмомисл» (1918) О. Назарука, «Історія Козаччини» (1922) І. Крип'якевича, а також два видання закордонних філій – «Лист шинкаря до Люципера і Відповідь. Про алкоголь. І інші» (Нью-Йорк, 1915) та повість у трьох частинах «З ласки родини» (Едмонтон; Алберта, 1918) А. Чайковського.

На початку ХХ ст. в Україні намітилася тенденція до підвищення освітнього рівня народних мас, зацікавлення національною історією та культурою. З'явилися народні бібліотеки, просвітницькі товариства, аматорські театральні гуртки. Розвиток промисловості зумовив поширення професійно-технічних закладів. У цей час фонд бібліотеки поповнився творами Т. Шевченка, М. Грушевського, М. Ростовцева, О. Новицького та ін. Друкувалися вони в друкарнях Полтави, Катеринослава, Черкаса, Чернівців, Львова, Харкова, Києва, Коломиї. І хоч якість друку та паперу цих книжок не завжди була високою, однак невелика ціна робила їх доступними для широкого загалу.

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. в Єлисаветграді жив «батько артілей» М. Левитський – людина, яку знали не тільки в місті, а й далеко за його межами. Він був організатором першої в Російській імперії землеробської артілі-кооперативу. В 1896 р. висту-

пав із доповіддю на зібранні Вільного економічного товариства у Петербурзі, на Міжнародному конгресі кооператорів у Парижі. Артільний договір, укладений М. Левитським, переклали у Франції, його ідеї лягли в основу розвитку кооперативного руху багатьох країн Європи. М. Левитський активно відстоював права українського народу, був прихильником «повного національного і політичного відродження та визволення... матері-України». А ще займався педагогічною діяльністю, написав кілька поетичних книг. Одна з них – збірка «Сироти України» (Єлисаветград, 1918) – є у фонді бібліотеки.

Значного розвитку україномовне книгодрукування набуло в період т. зв. коренізації – тимчасової політики, що проводилася в країні у 1920-х – на початку 1930-х рр. з метою зміцнення радянської влади засобами поступок у вигляді запровадження української мови як державної мови республіки в різних сферах суспільного й культурного життя.

Одним із головних напрямів українізації визначалося розширення сфери користування українською мовою в державних і партійних установах. Для чиновників 3 серпня 1923 р. було організовано курси української мови, після закінчення яких вони повинні були скласти іспит. Той, хто його не склав, втрачав посаду. З 1925 р. введено обов'язкове вживання української мови в державному діловодстві, а з 1927-го – у партійному.

Найбільшим був вплив українізації на розвиток освіти. Вона збігалася в часі з розгортанням культурної революції, головним напрямом якої була ліквідація неписьменності.

Різно збільшився обсяг видань української преси. На початку 1930-х рр. він становив майже 90% усіх періодичних видань республіки. Україномовними були три чверті всіх театрів країни. Період українізації став часом розквіту літературних і мистецьких угруповань. Активізували свою роботу не лише державні, а й приватні видавництва. Зростання попиту на українську книжку забезпечило прибутковість найбільших видавництв, а такі з них, як «Час», «Друкар», «Січ», «Криниця», придбали власні друкарні.

Великим був внесок у розвиток української культури видавництва «Час», що діяло в Києві в 1908–1920 рр. Фундаторами і керівниками цього поставленого на належному фаховому рівні підприємства були В. Королів-Старий, М. Синицький, М. Левицький. Видавництво мало друкарню та книгарню, а його капітал – нечувана до того часу річ для української установи – перевищив мільйон карбованців. Серед видань були твори українських письменників і переклади з різних мов, підручники, брошури для широкого кола читачів, кольорові поштівки з текстами народних пісень українського й російського художника та ілюстратора А. Ждахи.

1920-ті роки стали часом небаченого розвитку, відкриттів і сподівань в українській культурі, яка вперше могла розраховувати на підтримку з боку держави.

Проте ця політика була короткостроковою. Прагнення великих і малих народів до національного відродження постійно нашоувалося на протидію,

що згодом переросла в тотальний наступ. В Україні це почалося в 1925 р., з приходом на посаду першого секретаря ЦК КП(б)У Л. Кагановича. Першими це відчували на собі керівники державних органів, потім боротьба розгорнулася вже проти всього народу.

У колекції україномовних видань нашої бібліотеки зберігається 158 книг періоду українізації. Це, зокрема, друге видання «Збірника найкращих українських пісень» (К., 1923), книга В. Короленка «Серед лихих людей» (К., 1923) та ін.

Вищезгадана колекція значно збільшилась із здобуттям Україною незалежності, зокрема, за рахунок книг, надісланих українською діаспорою з різних куточків світу. Завдяки цьому фонд поповнився творами видатних історичних діячів та письменників, які не друкувались та були забороненими в СРСР. Це дослідження з історії Західноукраїнської Народної Республіки, Української повстанської армії, Україн-

ської православної церкви, твори видатних українських істориків, письменників, політичних діячів, наприклад, В. Липинського, М. Хвильового, В. Барки, В. Винниченка, Є. Маланюка, П. Григоренка, Є. Коновальця та ін.

Значне поповнення фонду україномовних видань відбулося в 2008 р., коли, згідно з двосторонньою Угодою про співробітництво між Кіровоградською ОУНБ ім. Д. І. Чижевського та Канадським товариством приятелів України (осередок у м. Торонто), в нашому закладі відкрився Канадсько-Український бібліотечний центр.

Сьогодні ОУНБ ім. Д. І. Чижевського дуже уважно підходить до формування своїх фондів, особливо україномовних видань, адже від цього залежить якість бібліотечних послуг, суспільне визнання та авторитет бібліотеки. ■

З ДОСВІДУ РОБОТИ

*Н. Петренко, заступник генерального директора
КЗК «Донецька обласна універсальна наукова
бібліотека ім. Н. К. Крупської»*

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ФОНДУ ДОНЕЦЬКОЇ ОУНБ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

НА сучасному етапі розвитку бібліотеки, відповідно до вимог інформаційного суспільства, здійснюються своє технічне і технологічне переоснащення. Створюються автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (АБІС), здійснюється реорганізація основних технологічних процесів. Повна автоматизація процесів бібліотечної роботи дає змогу підвищити її якість при скороченні виробничих витрат.

Сьогодні основним інформаційним ресурсом бібліотек залишається документний фонд, одним з основних засобів збереження якого є планова інвентаризація. Відповідно до наказу Державного казначейства України «Про внесення змін до Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ» № 311 від 02.09.2010 р., будь-яка бібліотека, незалежно від обсягу та цінності її фондів, зобов'язана проводити їх інвентаризацію «один раз у п'ять років або протягом п'яти років з охопленням інвентаризацією щорічно не менше 20 відсотків одиниць бібліотечного фонду із обов'язковим завершенням розпочатої інвентаризації цього майна в структурному підрозділі (у матеріально відповідальній особі) протягом тридцяти днів».

Загальний обсяг фонду Донецької ОУНБ ім. Н. К. Крупської становить 1 млн 612 тис. прим. Щорічні надходження документів до книгозбірні – близько 20 тис. прим. Для виконання наказу Держказначейства бібліотека щорічно має інвентаризувати 320,0 тис. прим. документів, а за комплек-

сними нормами часу на інвентаризацію одного документа встановлено 7 хв. 18 сек. Отже, для виконання унормованого наказом обсягу робіт потрібно 38 933 години, що дорівнює річному фонду робочого часу 21-ї штатної одиниці. Тобто 1/5 частина всього бібліотечного персоналу протягом року має займатися лише інвентаризацією документів. Якщо застосовувати традиційну технологію, виконати зазначений наказ просто неможливо.

Майже 15 років Донецька ОУНБ ім. Н. К. Крупської використовує систему автоматизації бібліотечних процесів «Університетська бібліотека» (UniLib), яку розробила група вчених Харківського національного університету внутрішніх справ. АБІС UniLib дозволяє автоматизувати процеси комплектування, обробки, у т. ч. здійснювати штрих-кодування документів, створення електронного каталогу (на 01.01.2012 р. його обсяг становив 665,5 тис. бібліографічних записів) тощо.

У 2011 р. з метою вдосконалення процесу планової інвентаризації документного фонду структурних підрозділів бібліотеки було запроваджено технологічні розробки відділу автоматизації бібліотечних процесів з використанням можливостей АБІС UniLib. Спочатку інноваційну методику застосували для інвентаризації фонду відділу міського абонементу, який нараховує більше 100 тис. прим. документів на традиційних та електронних носіях.

Інвентаризація бібліотечних фондів здійснюється з метою забезпечення достовірності даних обліку

шляхом зіставлення їх із фактично наявністю документів у фонді. Для того щоб скоротити витрати часу та модернізувати цей процес, було прийнято рішення про використання при інвентаризації ручного сканера, який ідентифікує штрих-коди на документах.

Прилад у дії

Відомо, що існують новітні моделі таких сканерів із накопичувачем, що зберігає у своїй пам'яті зчитані штрих-коди. При підключенні сканера до комп'ютера є можливість зберігати ці штрих-коди на його жорсткому диску. На жаль, на той час бібліотека не мала можливості придбати такий сканер, тому співробітники відділу автоматизації бібліотечних процесів вирішили замінити його звичайним ручним сканером, підключеним до ноутбука (див. фото).

Мобільність такого приладу дозволила використовувати його безпосередньо у книгосховищах. За таких умов співробітники відділу міського абонементу здійснили облік наявного фонду, не відходячи від книжкових полиць, що дозволило уникнути зайвих працевитрат, зекономити час на рутинних процесах.

Єдиним недоліком стало те, що ноутбук може працювати без підзарядки лише 3 години.

Використовуючи описані можливості АБІС UniLib, шляхом SQL-запиту з бази електронного каталогу відповідно до сигли зберігання було експортовано списки книг відділу міського абонементу. А пристосування безкоштовної програми xStarter до вимог обліку бібліотечного фонду дало змогу автоматизувати власні унікальні операції з пошуку інвентарного номера документа у списку бібліографічних записів з бази електронного каталогу.

Для того щоб програма знайшла бібліографічний запис документа, кожний співробітник відділу створював власний журнал, в якому і відбивалися ці записи. Програма xStarter дозволяє автоматично розмістити їх у журналі за інвентарним номером (див. рис.).

Ретроспективна частина фонду відділу міського абонементу (майже 25%) не мала штрих-кодів, але додаткові налаштування програми xStarter дозволили в ручному режимі робити запит на такі документи. Якщо книга не була внесена до бази електронного каталогу, в журналі ставили примітку – «немає в базі».

Якщо документ було видано користувачеві, його також можна було знайти за допомогою SQL-запиту: дізнатися, хто і коли видав із зазначенням бібліографічного опису. Це дозволило

одночасно виявити помилки в оформленні видачі документів та читацьку заборгованість.

Важливим аспектом є те, що під час створення журналу вказувалася дата, час створення та ім'я виконавця. Це дало змогу контролювати процес інвентаризації та підвищувати персональну відповідальність. Журнал після закінчення роботи автоматично формувався у форматі *.txt. Усередині журналу записи розташовувалися за принципом зростання інвентарних номерів із зазначенням автора, назви, року видання, шифрів зберігання та номера запису в базі електронного каталогу. Після створення журналу фактичної наявності документів його роздруковували для подальшого встановлення відповідності документів обліковим даним.

Отже, апробований спосіб має суттєві переваги. Визначальним фактором стало те, що дана методика дозволила провести інвентаризацію, не зупиняючи процесів обслуговування користувачів бібліотеки. Також це дало можливість достовірно виявити обсяг документів, відомості про які не внесено в електронний каталог бібліотеки. Щодо часу, витраченого на цей процес, то з використанням традиційної технології співробітникам відділу міського абонементу на інвентаризацію 103 469 пр. необхідно було б витратити 12 588 годин, тоді як при застосуванні автоматизованої технології було витрачено лише 2 976 годин, що дозволило вивільнити 76,4% робочого часу.

Таким чином, завдяки використанню технічних можливостей бібліотеки та програмних продуктів було оптимізовано процес інвентаризації документного фонду Донецької ОУНБ ім. Н. К. Крупської. Досвід цієї роботи показав, що в умовах автоматизованої технології необхідно опановувати нові знання, які за рахунок чіткого системного підходу до виконання традиційних технологічних процесів сприятимуть підвищенню якості бібліотечної роботи та мінімізації витрат робочого часу.

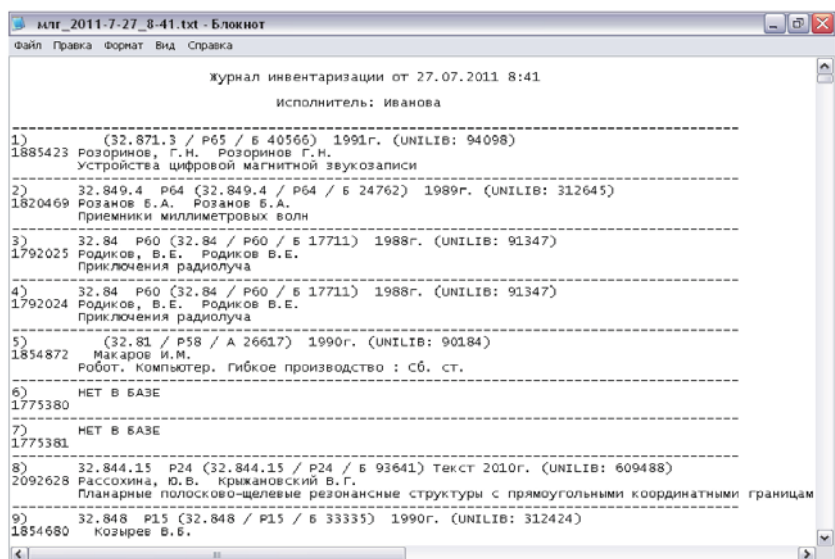

Рис. Інтерфейс журналу інвентаризації

*Р. Ілейжер, волонтер Корпусу Миру США в Україні
(м. Долина Івано-Франківської області)*

ВОЛОНТЕРСТВО В ДОЛИНСЬКІЙ ЦРБ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Кожен із нас хоча б раз у житті був волонтером. Хтось робив це зважено і цілеспрямовано, а хтось – сам того не усвідомлюючи. Волонтерство – це можливість щось змінити на краще, комусь допомогти, чогось навчитися. Це ключ до побудови демократичного суспільства. Саме таку точку зору поділяють волонтери Корпусу Миру США Роберта і Джеймс Ілейжери, а також Анна Крейцер, які вже понад два роки живуть і працюють у місті Долина Івано-Франківської області.

Роберта і Джеймс працюють у рамках проекту з розвитку громади, Анна – вчителем англійської мови в загальноосвітній школі. Їхня робота спрямована на досягнення спільної мети – змінити на краще життя місцевої спільноти.

Шукаючи місце, де можна було б зібрати активних людей, різних за віком та уподобаннями, волонтери звернулися до Долинської ЦРБ та її директора Л. Фреїв, яка від того часу стала їхнім постійним партнером. Спостерігаючи за роботою бібліотеки, волонтери переконалися в тому, що це не лише місце, куди можна прийти за новою книгою, а й справжній центр громади, своєрідна територія спілкування. Їхньою метою став подальший розвиток і розширення бібліотечних послуг, урізноманітнення форм роботи з користувачами.

Першим кроком нашої роботи в бібліотеці стало облаштування інформаційно-ресурсного центру (ІРЦ) «Вікно у світ», де створено умови для роботи членів усіх клубів, що діють при бібліотеці.

Так, **Клуб англійської мови** дає можливість поспілкуватися англійською мовою, брати участь у цікавих зустрічах, жвавих дискусіях, більше дізнатися про культуру США тощо. До співпраці також залучено Волтера Ейхенбергера, 96-річного жителя штату Мен, який за допомогою програми Skure щоп'ятниці спілкується з долинянами, допомагаючи їм удосконалювати знання англійської мови. Волонтерами започатковано клуб англомовного кіно, де люди різного віку можуть цікаво та з користю проводити вільний час.

Літературна студія «Слово» ставить собі за мету сприяти всебічному розвитку, популяризації, підтримці талановитих молодих поетів-початківців, відродженню інтересу до творчості українських та зарубіжних письменників шляхом організації літературних фестивалів, вечорів, Skure-конференцій. Прикладом цікавого заходу цієї студії став поетичний міст між літературами міст-побратимів – Долини та Рубіжного Луганської області.

Клуб «Золота осінь» об'єднує літніх людей. Тут вони разом проводять вільний час, вирішують наболілі проблеми, шукають вихід зі складних ситуацій, знаходять нових друзів.

ІРЦ має універсальний фонд англомовної літератури (навчальної, галузевої, художньої), якою користуються не тільки члени Клубу англійської мови, а й учителі іноземної мови. Крім книжок, є фільми на DVD-носіях, котрі дивляться і учасники клубних об'єднань, й інші користувачі бібліотеки.

Завдяки грантам, наданим посольствами Королівства Нідерландів, Норвегії, США та програмою випускників американських шкіл FLEX (Future Leaders Exchange Program), бібліотека отримала мультимедійну техніку (DVD-програвач, ноутбук, проектор і проекційний екран, фліпчарт), котра ефек-

тивно використовується в бібліотеці та за її межами. Зокрема, цікаво пройшли такі заходи, як відеогодина «Чорнобиль не має минулого часу», слайд-бесіда «Земля: гніздо життя або сміттева яма», літературний вечір «Любов. Страждання. Боротьба... і Слово» (про Лесю Українку), літературний екскурс «Слово, сказане самим буттям», свято духовності «Світло Пересопницького Євангелія: 1561–2011». Долинська ЦРБ стала учасницею інформаційної акції «Збережи тепло – збережи Україну», під час якої було організовано перегляд відеороликів, клубних посиденьок на свято Андрія «Вечорниці, вечорниці – чари вечорів» та ін.

За підтримки волонтерів у бібліотеці відбулася презентація відомої програми обміну для студентів вишів Work and Travel, котру проводили представники інформаційно-консультативного центру «Освіта» (м. Львів). Вони розповіли про принципи цієї програми та про можливості навчання за кордоном. Було також презентовано програму обміну для учнів 8–10 класів FLEX, яка дає змогу українським школярам протягом року навчатись у школі в США, проживаючи в американській сім'ї. Зустріч провели учасниці програми FLEX попередніх років О. Мороз (2007–2008), Г. Білецька (2006–2007), І. Качурівська (2006–2007) і А. Кінельська (2004–2005). Дівчата розповідали про свої враження від навчання у США, ділилися досвідом, відповідали на запитання.

Оголошення результатів конкурсу програми FLEX на 2012 р. відбулося 9 квітня. Підготовкою учнів до тестування займалася волонтерка Корпусу Миру США А. Крейцер, яка впродовж вересня-жовтня 2011 р. проводила щотижневі спеціальні заняття в ІРЦ. Цього року переможницями програми стали учениця 10 класу Долинської спеціалізованої школи-інтернату А. Корякіна і учениця 9 класу Долинської спеціалізованої школи № 6 Ю. Павлик.

За допомогою волонтерів Корпусу Миру було створено відеоролик для участі в конкурсі «БібліоКіноФест: кадри вирішують все», організованому

програмою «Бібліоміст». До творчого процесу долучились члени всіх клубів, що діють при ЦРБ, а також представники місцевої громади. Це люди різних поколінь, національностей, уподобань, яких об'єднало бажання стимулювати участь мешканців Долини в житті міста та району, підвищити громадянську активність і сприяти досягненню соціальних та освітніх цілей. І осередком цієї діяльності є Долинська ЦРБ.

Наступним кроком спільної роботи волонтерів із бібліотекою стане організація молодіжного прес-центру «Активна молодь – перспективна громада».

Співпраця волонтерів Корпусу Миру США в Україні з фахівцями Долинської ЦРБ сприяла урізноманітненню форм роботи з користувачами, підвищенню рівня послуг та розширенню спектра інноваційних форм освіти. За останні три роки це відчули понад 200 студентів і вчителів, а бібліотечні працівники отримали можливість розширити свої знання.

Адаптація тексту: Н. Іванів

БІБЛІОТЕКА В ПРАВОВОМУ ПОЛІ

*Т. Добко, к. і. н.,
завідувач відділу*

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ПЛАТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ПОСЛУГИ У БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ І ПРАКТИКА

Не заперечуючи принципів загальнодоступності інформації, у 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. в Україні на загальнодержавному рівні було ухвалено низку законодавчих і нормативних документів, які визначали правові засади надання бібліотеками, науковими та архівними установами інформаційних послуг на платній основі [1–16]. Додаткові платні послуги впроваджувалися з метою удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, розвитку інноваційних напрямів бібліотечної роботи, отримання додаткових джерел фінансування для поліпшення статутної діяльності.

Платні послуги в бібліотеках, правові засади їх надання, принципи, види, ціноутворення та особливості цієї роботи вже багато років перебувають у полі зору фахівців. Розглядаються ці питання й на міжнародному рівні. Так, у статті 7 «Модельного бібліотечно-інформаційного кодексу для держав – учасників СНГ» ідеться про те, що читач має право користуватися іншими видами послуг, у тому числі платними, перелік яких визначається правилами користування бібліотекою [20, с. 88].

Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, а також регламентує систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону і поширюється на інформаційні відносини, що виникають в усіх сферах життя і діяльності суспільства та держави при одержанні, використанні, поширенні й зберіганні інформації [2]. Наразі цей закон викладено у новій редакції згідно із Законом України від 13 січня 2011 року № 2938-VI, останні зміни і доповнення внесено законом від 3.07.2012 р. № 5029-VI.

У ньому подано основні принципи інформаційних відносин і державної інформаційної політики. Так, згідно зі ст. 2 цього закону, основними принципами інформаційних відносин є: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [3, с. 2].

Ст. 23 «Інформаційна продукція та інформаційна послуга» визначає, що: «1. Інформаційна продукція – матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин. Інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб.

2. Інформаційна продукція та інформаційні послуги є об'єктами цивільно-правових відносин, що регулюються цивільним законодавством України» [3, с. 10].

Закон України «Про науково-технічну інформацію» від 25.06.1993 № 3322-ХІІ [4] визначає основи державної політики в галузі науково-технічної інформації, порядок її формування і реалізації, створює правову базу для одержання та використання науково-технічної інформації, регулює правові й економічні відносини громадян, юридичних осіб, держави, що виникають при створенні, одержанні, використанні та поширенні науково-технічної інформації, а також визначає правові форми міжнародного співробітництва в цій галузі. Дія закону поширюється на підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також громадян, які мають право на одержання, використання та поширення науково-

технічної інформації (крім інформації, що містить державну та іншу охоронювану законом таємницю).

Згідно зі ст. 6 вищезазначеного закону науково-технічна інформація є об'єктом права приватної або інших форм власності. Підставою виникнення права власності на науково-технічну інформацію є створення науково-технічної інформації власними силами і за свій рахунок; виконання договору про створення науково-технічної інформації; виконання будь-якого договору, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

У ст. 15 цього закону йдеться про умови надання інформаційної продукції та послуг. Зокрема, зазначено, що в наукових і науково-технічних бібліотеках, які фінансуються з бюджету, науково-технічна інформація, котра не потребує спеціального тематичного пошуку або копіювання, надається безплатно. Огляди, аналітичні й фактографічні довідки, інші види інформаційної продукції, що готуються на основі аналізу, оцінки та узагальнення науково-технічної інформації (за винятком державних замовлень), реалізуються на комерційних засадах.

Закон також визначає, що державні органи і служби науково-технічної інформації, інші інформаційні центри, фірми, підприємства, установи та організації, котрі формують ресурси науково-технічної інформації за рахунок власних коштів, надають інформаційну продукцію і послуги на комерційних засадах. У ході здійснення купівлі-продажу інформаційної продукції повинні гарантуватись охорона прав інтелектуальної власності, державної та комерційної таємниці, законні права та інтереси власника й виробника інформаційної продукції і послуг.

Ст. 16 визначає відносини виробників і споживачів науково-технічної інформації. Зокрема, в ній зазначається, що відносини між державними органами і службами науково-технічної інформації, підприємствами, установами та організаціями будь-яких форм власності, які здійснюють науково-інформаційну діяльність, і споживачами інформації будуються на основі контрактів (договорів) та на інших формах угод, передбачених чинним законодавством. Контракт (договір) є основним документом, що регламентує відносини між виробником і споживачем інформації. На контрактній (договірній) основі можуть також здійснюватись інформаційне забезпечення, наукові дослідження і розробки для органів державної влади, крім випадків, коли чинними законами передбачено безплатне надання інформації цим органам. Розрахунки із зарубіжними партнерами здійснюються на договірних умовах і в порядку, встановленому законодавством [4].

Головні засади державної політики в галузі бібліотечної справи викладено в ст. 4 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995 р., з подальшими змінами та доповненнями) [1]. Її основою є реалізація прав громадян на бібліотечне обслуговування, забезпечення загальної доступності до інформації та культурних цінностей, що збираються, зберігаються й надаються в тимчасове користування бібліотеками.

Відповідно до ст. 20 цього закону бібліотеки мають право самостійно здійснювати господарську діяльність, встановлювати перелік платних послуг.

У документі визначено права громадян України, підприємств, установ і організацій на бібліотечне обслуговування, що забезпечуються створенням мережі бібліотек та різноманітністю їх видів, безкоштовністю основних бібліотечних послуг (ст. 21).

У законі не встановлено переліки послуг, які відносяться до основних безкоштовних і додаткових платних. У ньому і «Типових правилах користування бібліотеками в Україні» (затверджені наказом Міністерства культури і мистецтв України від 5 травня 1999 року № 275, зі змінами і доповненнями згідно з наказом від 25 травня 2001 року № 319), що поширюються на мережу діючих бібліотек усіх форм власності та підпорядкування і організацію бібліотечної справи, визначено права користувачів [1; 15].

Ст. 22 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» і пункт 2.3 «Типових правил...» (в редакції від 25.05.2001 р. № 319) визначають, що користувачі бібліотеки мають право:

- безплатно користуватися інформацією про склад бібліотечних фондів через довідково-пошуковий апарат (крім комерційних баз даних);
- безплатно отримувати консультаційну допомогу в пошуку та виборі джерел інформації;
- безплатно отримувати в тимчасове користування документи із фондів бібліотеки, крім документів, придбаних за кошти, одержані від господарської діяльності бібліотеки;
- одержувати документи або їх копії по міжбібліотечному абонементу;
- одержувати інформацію з інших бібліотек, користуючись каналами зв'язку;
- користуватися іншими видами послуг, у тому числі на платній основі;
- брати участь у роботі бібліотечних рад [1; 15].

Механізм упровадження додаткових послуг у діяльність бібліотек, науково-інформаційних закладів розробляється Кабінетом Міністрів України. Ним було прийнято постанову «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності» від 5.06.97 р. № 534 (втратила чинність 19.12.2011 р.), де передбачалася можливість надання таких платних послуг, як: укладання бібліографічних списків для курсових, дипломних і наукових робіт, каталогів для особистих бібліотек та бібліотек підприємств, установ і організацій, інформаційно-бібліотечне обслуговування підприємств, установ та організацій, підготовка фактографічних, аналітичних довідок, консультації з бібліотечно-бібліографічних питань, дистанційний інтерактивний доступ до машинозчитуваних баз даних тощо [8].

До Переліку платних послуг, які можуть надаватися державними архівними установами, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 7.05.98 р. № 639 (зі зміною назви – Перелік платних послуг, які можуть надаватися архівними установа-

ми, що утримуються за рахунок бюджетних коштів – згідно з постановою уряду від 30.11.2004 р. № 1608), включено: підготовку тематичних оглядів, переліків та тематичне виявлення документів; перевірку правильності посилань на архівні джерела у публікаціях документів, монографіях і дисертаційних роботах; наукове консультування про склад і зміст документів; підготовку довідок (фактографічних, генеалогічних, біографічних, історичних, тематичних і майнових) на запити фізичних та юридичних осіб, пошук і надання архівної інформації в електронній формі [11].

Постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 р. № 1180 (зміни і доповнення внесені постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2009 року № 365) затверджено перелік платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами. До нього включено: інформаційно-аналітичне забезпечення наукової діяльності, послуги з доступу до локальних і корпоративних комп'ютерних мереж, Інтернету, автоматизованих баз даних та пошукових систем через сегменти локальних і корпоративних мереж наукових установ, підготовку бібліографічних, реферативних і аналітичних оглядів, довідок, добірок, каталогів, рекламних матеріалів, тиражування матеріалів бібліотек на носіях інформації, надання консультаційних послуг тощо [10].

Організаційно-правові засади надання бюджетними науковими установами платних послуг, пов'язаних з їх основною діяльністю, визначаються «Порядком та умовами надання платних послуг бюджетними науковими установами», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 1 грудня 2003 року № 798/657/351 [14]. У ньому зазначено, що підставою для надання платних послуг є договір з фізичною або юридичною особою, в якому визначається порядок надання послуги, розмір та терміни оплати за надану послугу; заява фізичної особи. Розмір плати за той чи інший вид послуги встановлюється на підставі її ціни, базою для визначення якої є розрахунок валових витрат, пов'язаних з наданням послуги. Витрати на преміювання та інші види матеріального заохочення, на надання додаткових пільг працівникам здійснюються за рахунок прибутку [14].

Перелік платних послуг, що надаються Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, складено на основі вивчення потреб користувачів, досвіду підрозділів-виконавців і узагальнення репертуару послуг, встановлених вищенаведеними документами [10; 11], а також відповідно до нового Переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності від 12.12.2011 р. № 1271 [9].

Аналіз практичної діяльності наукових бібліотек України у сфері надання платних бібліографічно-інформаційних послуг засвідчив, що в період з кінця 90-х рр. минулого століття до першого десятиліття XXI ст. набули поширення:

- поточне інформування споживачів за визначеною тематикою;
- підготовка всіх видів довідок (фактографічних, бібліографічних, аналітичних, генеалогічних тощо);
- підготовка реферативних оглядів документів;
- складання анотацій до джерел інформації;
- консультування зі складання та оформлення бібліографічних списків до наукових, дисертаційних, дипломних робіт;
- складання тематичних бібліографічних списків для наукових робіт за запитом окремих осіб, установ та організацій;
- бібліографічне редагування списків літератури до наукових робіт (відповідно до вимог чинних державних стандартів);
- підготовка бібліографічних посібників;
- складання каталогів, картотек на власні бібліотеки користувачів;
- підготовка книжкових виставок, оглядів;
- організація презентацій книг;
- визначення індексів ББК, УДК та авторського знака до документів та наукових тем;
- інтерактивний доступ до баз даних (Інтернету);
- інформаційний пошук в електронних інформаційних ресурсах;
- користування міжбібліотечним абонементом (електронне доставляння документів) та ін.

Діяльність бібліотек визначається не лише Законом України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», а й Бюджетним кодексом України. Всі кошти, що вдалося отримати завдяки наданню платних послуг, зараховуються до доходів спеціального фонду відповідного бюджету та використовуються на утримання бібліотеки відповідно до законодавства [22, с. 25].

Організаційно-правову форму надання платних послуг населенню, підприємствам, установам, організаціям закладами культури і мистецтв визначає спільний наказ Міністерства культури і мистецтв України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України від 21.12.1999 р. № 732/306/152 «Порядок надання платних послуг закладами культури і мистецтв», за яким розмір оплати за той чи інший вид послуги визначається на підставі її ціни (тарифу), а базою для визначення ціни послуги є розрахунок витрат, пов'язаних із наданням послуги [13].

До складу витрат виробництва належать: витрати на оплату праці; внески на соціальні заходи (на державне соціальне страхування, державне пенсійне страхування тощо); матеріальні витрати, у т. ч. на придбання сировини, матеріалів, палива, енергії, інструменту, пристроїв, спеціального одягу і взуття, захисних пристроїв, на проведення поточного ремонту, технічний огляд і технічне обслуговування основних фондів, що використовуються для надання послуг, службові відрядження, на оплату послуг зв'язку, засобів сигналізації, господарські та канцелярські витрати тощо; амортизація основних фондів, що використовуються для надання послуг; інші витрати, зокрема – на реалізацію послуг, оплату відсотків за фінансовими кредитами [13].

До ціни послуг, окрім зазначених витрат виробництва, зараховуються прибуток (якщо такий планується), обов'язкові податки, відрахування, платежі, збори відповідно до чинного законодавства [13]. Вартість (ціна) послуг формується, виходячи з витрат (собівартості) та прибутку з урахуванням попиту та платоспроможності покупців.

Разом з тим «Порядок...» визначає, що за рахунок коштів, одержаних від надання платних послуг, може проводитися преміювання як працівників, безпосередньо зайнятих їх виконанням, так і тих, хто сприяє їх здійсненню, згідно з положенням, затвердженим керівником і профспілковим комітетом відповідно до чинного законодавства [13].

У ст. 29 Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» вказано, що бібліотеки, які безкоштовно надають основні бібліотечні послуги в порядку, передбаченому законом, звільняються від оподаткування доходів, отриманих від надання платних послуг [1].

Щодо оподаткування бібліотечних послуг, то пп. 5.1.23 Закону України «Про податок на додану вартість» (1997) встановлював звільнення від обкладання ПДВ платних послуг, що надаються бібліотеками, котрі перебувають у державній або комунальній власності, зокрема послуг з: проведення виставок книг; складання бібліографічних списків для курсових, дипломних і наукових робіт; складання каталогів для приватних бібліотек та бібліотек підприємств, установ, організацій; бібліотечно-інформаційного обслуговування підприємств, установ, організацій; підготовки фактографічних, тематичних довідок; користування міжбібліотечним абонементом (пересилання документів); користування нічним абонементом; користування створеними іншими суб'єктами господарювання базами даних, право доступу до яких набуто бібліотекою на платній основі; оформлення реєстраційних документів користувачів бібліотек; ремонту і реставрації документів; репрографічного відтворення документів (п. 5.1 ст. 5 доповнено пп. 5.1.23 за Законом України від 16.03.2000 р. № 1561-III, пп. 5.1.23 п. 5.1 ст. 5 у редакції Законів України від 25.03.2005 р. № 2505-IV, від 21.05.2009 р. № 1388-VI) [5].

Варто зазначити, що ці послуги переважно збігалися з послугами, що були включені до п. 16 Переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності [8], що діяв на той момент.

Проте з 1 січня 2011 р. Закон України «Про податок на додану вартість» втратив чинність у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [6].

У пп. 197.1.20 ст. 197 Кодексу серед операцій, звільнених від оподаткування, названо «постачання бібліотеками, які перебувають у державній або комунальній власності або у власності всеукраїнських громадських організацій інвалідів, платних послуг з комплектування реєстраційно-облікових документів (квитків, формулярів), користування рідкісними, цінними довідниками, книгами (у тому числі нічним

абонементом), тематичного добору літератури за запитом споживача та надання тематичних, адресно-бібліографічних та фактографічних довідок» [6, с. 294]. Очевидно, слово «постачання», вживане тут, слід сприймати як «надання», адже послуги надаються. Однак ми бачимо, що перелік платних послуг бібліотек, що звільняються від оподаткування, значно скорочено.

Через рік після прийняття Податкового кодексу України постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271 затверджено згаданий вище Перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності [9] (відповідно скасовано попередній Перелік 1997 р.). У новому переліку визначено такі додаткові бібліотечні послуги:

- формування бібліографічних списків для курсових, дипломних та наукових робіт, каталогів для особистих бібліотек і бібліотек підприємств, установ та організацій;
- підготовка фактографічних, аналітичних, бібліографічних та інших довідок для фізичних і юридичних осіб;
- користування міжбібліотечним абонементом (пересилання документів), електронна доставка документів;
- надання послуг з оформлення електронних реєстраційних документів користувачів бібліотек;
- ремонт і реставрація <...> друкованих видань, палітурні роботи;
- фотокопіювання, репродукування, ксерокопіювання, мікрофільмування, мікрокопіювання з книжок, брошур, газет, журналів, музейних експонатів, документів з фондів бібліотек.

У постанові вказано, що Міністерству культури разом з Міністерством фінансів та Міністерством економічного розвитку і торгівлі необхідно затвердити порядок визначення вартості та надання платних послуг, зазначених у затвердженому цим документом переліку [9].

Бібліотечні фахівці України стурбовані прийняттям цього нового Переліку, адже в ньому відсутні деякі послуги, що були в Переліку 1997 р., зокрема: *консультації* з питань культури, літератури, музичного, театрального та образотворчого мистецтва, кіно- і фотомистецтва, архітектури, краєзнавства, історії та з *бібліотечно-бібліографічних питань*, інформаційно-бібліотечне обслуговування підприємств, установ і організацій; дистанційний інтерактивний доступ до машинозчитуваних баз даних та ін.

На думку вченого секретаря Національної парламентської бібліотеки України Н. Розколупи, з Переліку вилючено ряд популярних послуг, завдяки яким вдавалося залучати додаткове фінансування на утримання бібліотек. Це негативно позначиться на діяльності бібліотек, зокрема, призведе до зменшення їх власних грошових надходжень, скорочення репертуару додаткових послуг, котрі можуть пропонуватися користувачам, і, як наслідок – погіршиться комфортність перебування користувачів у бібліотеках [22, с. 27]. І з цією думкою не можна не погодитися.

На офіційному сайті Міністерства культури України на запитання одного з працівників бібліотек щодо набуття чинності зазначеної постанови, було дано таку відповідь: «*Оновлення Переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності, відбулося на виконання доручення Кабінету Міністрів України з метою приведення у відповідність нормативно-правових актів, що регламентують діяльність закладів культури, до чинного законодавства. В ході підготовки документа центральними органами виконавчої влади було внесено корективи, в результаті чого було значно скорочено перелік платних послуг, які можуть надаватися бібліотеками. Виходячи із вищевикладеного, а також враховуючи важливість та необхідність налагодження роботи закладів культури, Мінкультури України вивчається питання щодо можливості внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 1271. Разом з тим зазначаємо, що при наданні платних послуг необхідно керуватися діючими нормативно-правовими документами. Зокрема, Переліком платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. № 127» [21].*

Суперечності у правовому полі, внесення не завжди зважених і обґрунтованих змін до законодавчої та нормативної бази перешкоджають стабільній діяльності бібліотек з надання платних послуг користувачам. Для розвитку цих послуг необхідними є не лише продуманість, плановість, активність з боку персоналу, а й сприятливі умови для максимального залучення позабюджетних коштів і ефективного їх використання, належне правове забезпечення цієї діяльності, яке б стимулювало власну господарську діяльність установ, заохочувало їх колективи і в кінцевому підсумку працювало на користувача.

Список використаних джерел

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27.01.1995 № 32/95-ВР [зі змінами і доп. : Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр> (дата звернення: 16.11.2012).
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ [зі змінами і доп. : Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 16.11.2012).
3. Про інформацію. Про доступ до публічної інформації : Закони України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 25 жовт. 2011 р. : (офіц. текст). – К. : Видавець Паливода А. В., 2011. – 29, [3] с. – (Закони України).
4. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25 черв. 1993 р. № 3322-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345. – С. 843–851.
5. Про податок на додану вартість : Закон України від 3 квіт. 1997 р. № 168/97-ВР [зі змінами і доп. : Електронний ресурс]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про%20податок%20на%20додану%20вартість> (дата звернення: 16.11.2012).
6. Податковий кодекс України : станом на 10 груд. 2010 р. – К. : Правова єдність, 2011. – 487 с.
7. Про внесення змін до переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами : постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2009 р. № 365 // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 29. – Ст. 977. – С. 79–80.
8. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності : постанова Кабінету Міністрів України, 5 черв. 1997 р. № 534 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 23. – С. 95–99.
9. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності : постанова Кабінету Міністрів України від 12 груд. 2011 р. № 1271 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 96. – Ст. 3505. – С. 50–51.
10. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами : постанова Кабінету Міністрів України, 28 лип. 2003 р. № 1180 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 31. – Ст. 1629. – С. 109–110.
11. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними архівними установами : постанова Кабінету Міністрів України, 7 трав. 1998 р. № 639 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 19. – Ст. 684. – С. 29–31.
12. Про затвердження Порядку надання платних послуг державними архівними установами : наказ Голов. архів. упр. України, 16 верес. 1999 р. № 59 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 40. – Ст. 2027. – С. 132–134.
13. Про затвердження Порядку надання платних послуг закладами культури і мистецтв : наказ М-ва культури і мистецтв України, М-ва фінансів України, М-ва економіки України, 21 груд. 1999 р. № 732/306/152 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 1. – Ст. 17. – С. 124–127.
14. Про затвердження Порядку та умов надання платних послуг бюджетними науковими установами : наказ М-ва освіти і науки України, М-ва фінансів України, М-ва економіки та з питань європейської інтеграції України, 1 груд. 2003 р. № 798/657/351 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 51, ч. 2. – Ст. 2729. – С. 711–713.
15. Про затвердження Типових правил користування бібліотеками в Україні : наказ М-ва культури і мистецтв України, 5 трав. 1999 р. № 275 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 28. – Ст. 1444. – С. 243–246.
16. Про затвердження цін на роботи (послуги), що виконуються центральними державними архівними установами на договірних засадах : наказ Держ. ком. архівів України, 6 трав. 2008 р. № 82 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 61. – Ст. 2073. – С. 17–35.
17. Бондаренко Е. Услуги курортных библиотек [Электронный ресурс] / Елена Бондаренко // БУХГАЛТЕР & ЗАКОН : электрон. аналит. изд. / Инф.-аналит. центр «ЛИГА». Лига : Закон. – Текст. данные. – К., 2009. – 29 июня – 5 июля (№ 5). – Загл. с экрана.
18. Добко Т. В. Бібліографічна довідка в системі довідково-бібліографічного обслуговування : практич. посіб. / Т. В. Добко, М. А. Чиж, О. М. Василенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2004. – 90 с.
19. Добко Т. В. Платні послуги в системі бібліографічного обслуговування: теорія і практика / Т. В. Добко, М. А. Чиж // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2002. – Вип. 8. – С. 115–125.
20. Модельный библиотечный кодекс для государств – участников СНГ. Ч. 1 // Библиотека и закон. – М.: Либерия, 1996. – С. 86–96.
21. Питання та відповіді – січень 2012 р. [Електронний ресурс] / Міністерство культури України : офіц. веб-сайт. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/270909> (дата звернення: 16.11.2012). – Назва з екрана.
22. Розколупа Н. Платні послуги в бібліотеках / Н. Розколупа // Бібл. планета. – 2012. – № 1. – С. 25–27.

КРАЦІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ 2012 РОКУ

БІБЛІОТЕКИ країни продовжують брати активну участь у загальнонаціональному конкурсі «Бібліотека року», який з 2008 р. проводиться за ініціативи Української бібліотечної асоціації. Ідея всеукраїнського конкурсу полягає у популяризації проектів бібліотек, які є результатом конкретної інноваційної діяльності за чітко визначений період та спрямовані на подальший розвиток бібліотечних закладів країни, підвищення їх престижу в суспільстві. Адмініструє цей конкурс директор Центральної бібліотеки ім. М. Л. Кропивницького ЦБС для дорослих м. Миколаєва Т. Тверда, а переможців визначає журі, до якого входять представники бібліотек різних видів і форм власності. Інформаційний супровід забезпечують професійні журнали, в т. ч. «Бібліотечна планета».

Слід відзначити високу активність публічних бібліотек різних регіонів країни щодо участі у конкурсі – від обласних до сільських. У 2012 р. свої проекти на нього подали 10 публічних бібліотек, серед них:

Арбузинська районна бібліотека для дітей (Миколаївська обл.) – проект «**Ігрова Галактика**», що ставить за мету впровадження нових технологій в обслуговування дитячої аудиторії;

Березнівська центральна районна бібліотека (Рівненська обл.) – проект «**Повнотекстова база даних «Красзнавство»**»;

Рівненська державна обласна бібліотека – проект «**Електронна бібліотека Рівненської державної обласної книгозбірні**», метою якого є оперативне обслуговування користувачів та надання їм інформаційних ресурсів;

Тернопільська обласна бібліотека для молоді – проект «**Провесінь Тернопілля**», розроблений для популяризації творчості обдарованої молоді шляхом створення відеопідкастів та розміщення їх в Інтернеті;

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка – проект «**Фестиваль науки**», метою якого є популяризація наукової діяльності;

Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка м. Дніпродзержинська (Дніпропетровська обл.) – соціально-культурний проект «**Бібліотека згуртує громаду**», який є частиною цільової програми

«Дніпродзержинськ читаючий», розрахованої на 2011–2014 рр.

Центральна районна бібліотека м. Острог (Рівненська обл.) – проект «**Кіно майданчик «Планета Кіно»**» – метою якого є забезпечення комунікативної соціалізації дітей з вадами слуху та допомога їм в адаптації в сучасному медіапросторі;

Центральна районна бібліотека ім. О. І. Корсовецького смт Чорноморка (АРК) – проект «**2012 – Рік Центральної районної бібліотеки ім. О. І. Корсовецького у Чорноморському районі**».

Бармашівська бібліотека-філія Жовтневої ЦБС (Миколаївська обл.) – програму «**Проектна діяльність – секрет успіху Бармашівської бібліотеки-філії**»;

Євгенівська сільська бібліотека Снігурівської ЦБС (Миколаївська обл.) – розробку «**Проектна діяльність – відкриття нових можливостей бібліотеки на селі**»;

Кожна з бібліотек – учасниць конкурсу не тільки детально описала власні інновації, а й подала багато ілюстративного матеріалу, який доповнює картину професійних здобутків.

Кращою бібліотекою України 2012 р. з проектом «Бібліотека згуртовує громаду» стала Центральна міська бібліотека ім. Т. Г. Шевченка м. Дніпродзержинська. На другому місті – проект Центральної районної бібліотеки ім. О. І. Корсовецького смт Чорноморка «2012 – Рік Центральної районної бібліотеки ім. О. І. Корсовецького у Чорноморському районі», на третьому – проект Арбузинської районної бібліотеки для дітей «Ігрова Галактика».

Щиро вітаємо переможців та бажаємо нових успіхів!

Пропонуємо вашій увазі матеріали про проекти бібліотек-переможниць.

ПРОЕКТ «ІГРОВА ГАЛАКТИКА»

Арбузинська ЦРБ для дітей Миколаївської обл. працює в селищі, де мешкають понад 7 тис. жителів, з яких майже 1 тис. – діти. Послугами бібліотеки користуються учні та вчителі, вихованці дошкільного закладу, на екскурсії та різні цікаві заходи приїжджають діти з навколишніх сіл. Особлива увага приділяється роботі з такими категоріями користувачів, як діти з обмеженими фізичними можливостями, з багатодітних сімей, обдаровані діти.

Фахівці бібліотеки основними пріоритетами своєї роботи визначили забезпечення можливості для безперервної освіти всім охочим, виховання любові до читання, сприяння засвоєнню вмінь і навичок пошуку та використання інформації. Бібліотека обслуговує 1 640 користувачів, яким щорічно видається понад 44 тис. прим. книг та періодичних видань. Для дітей різних вікових категорій щороку проводиться більше 150 різноманітних заходів. З-поміж

найцікавіших назвемо інформаційний колаж «Бібліотечна парасолька», бібліотечне парк-шоу «Книга збирає друзів», фестиваль «Всі разом», родинне свято «Тепло сімейного вогнища».

Проект «Ігрова Галактика» переміг у конкурсі проектів співпраці бібліотек з місцевими громадами програми «Бібліоміст». Завдяки перемозі в цьому конкурсі Арбузинська ЦРБ для дітей одержала кошти, на які було придбано геймпади, джойстики, рулі, ліцензійні диски, веб-камеру. Також виготовлено і роздано дітям буклети для засвоєння ними основ комп'ютерної грамотності.

Проте робота на цьому не закінчилася: для маленьких користувачів впроваджуються нові послуги.

На початку квітня в бібліотеці було відкрито ігрово-клеклінгову кімнату «Дивограй ігор», де дітей молодшого шкільного віку з малозабезпечених сімей навчають користування комп'ютерними технологіями. Це допомагає дітям в освоєнні шкільної програми і викликає інтерес до уроків у школі.

Бібліотекарі склали план роботи кімнати ігрово-клеклінгу, який передбачає проведення тренінгів, практичних занять, тематичних уроків, майстер-класів, віртуальних подорожей, розвиваючих інте-

лектуальних ігор, інформаційних годин, а також Skype-спілкування.

Кожна гра призначена для певної аудиторії. Для найменших – це гра «Бджілка Жу-Жу – чарівна абетка», інтелектуальна гра «Грамотійко будує місто», для дітей старшого віку – заняття «Гра – творчість, гра – праця», інтелектуальна гра «Комп'ютерні генії», «Перехрестя далеких мандрівок», урок-гра «В комп'ютерні ігри грай – свою країну знай», майстер-клас «Відкрий світ ігор».

Подбали бібліотекарі і про те, щоб навчити дітей правил безпеки поведінки в Інтернеті. Це урок «Небезпека Інтернет-лабіринтів», інформаційна година «Онляндія – безпечна web-країна» тощо. Так завдяки грі діти вчать швидко приймати рішення, у них розвиваються увага, логічне мислення та вміння планувати свої дії. У бібліотеці поступово створюється база інтелектуальних, логічних та розважальних ігор.

На сайті Арбузинської ЦРБ (http://arbyzbiblioteka.at.ua/index/arbuzyzinska_biblioteka_filija/0-20) було розміщено інформацію про появу нових послуг для малечі. У селищі розклеєно афіші та інформаційні листи. Дітям молодшого шкільного віку із малозабезпечених сімей роздано запрошення, школярам презентовано буклети.

ПРОЕКТ «2012 – РІК ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАЙОННОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. О. І. КОРСОВЕЦЬКОГО У ЧОРНОМОРСЬКОМУ РАЙОНІ»

ЦРБ ім. О. І. Корсовецького Чорноморської ЦБС (Чорноморський район, АРК) уже довгий час має заслужену популярність у місцевих жителів. Вона щорічно обслуговує близько 2,3 тис. користувачів, а документний фонд закладу становить близько 32 тис. пр.

Сьогодні бібліотека є важливим інформаційним центром Чорноморського району. Її головні завдання – забезпечення вільного доступу населення до книжкових та електронних документів, створення комфортних умов для відвідувачів, сприяння соціокультурного розвитку регіону, популяризація його курортно-туристичних об'єктів.

Виконанню цих завдань сприяли, зокрема, співпраця з Корпусом Миру США в Україні та участь (з 2004 р.) у конкурсах проектів різних міжнародних фондів. Завдяки цьому, наприклад у 2006 р., у бібліотеці було відкрито центр з вивчення англійської мови. Сьогодні цей структурний підрозділ має сучасний

фонд, який допомагає різним верствам населення поглиблено вивчати англійську, знайомитися з творами англомовних авторів, дивитися відповідні відеофільми мовою оригіналу. Методичне об'єднання вчителів англійської мови використовує ресурсну базу центру для своїх засідань і семінарських занять.

За фінансової підтримки Посольства США в Україні в рамках реалізації проекту «Інтернет для читачів публічних бібліотек» (LEAP-VI) в 2007 р. у Чорноморській ЦРБ було відкрито Інтернет-центр. Тут є безкоштовний та вільний доступ до Мережі, надаються консультації щодо пошуку потрібної інформації, створення власних сайтів, блогів, користування електронною поштою, популярними соціальними мережами (Facebook, Twitter, Вконтакте, Однокласники), діють комп'ютерні курси тощо. Разом із кафедрою для юнацтва та читальним залом проводяться різні масові заходи: дні Інтернету, презентації, конкурси, віртуальні подорожі та вікторини.

У 2008 р. бібліотека створила власний сайт (<http://www.bibl-chernom.crimea.ua/>), де не тільки відображено її діяльність за різними напрямками (у т. ч. електронний каталог ЦРБ, інших бібліотек Криму, методичну, виставкову, проектну роботу), а й представлено сторінки інших бібліотек ЦБС. У 2011 р. відкрито блог «Бібліоаргумент», у якому висвітлюються всі важливі події, що відбуваються в селищі.

Широкий доступ до нормативно-правових документів в електронному вигляді та на традиційних носіях надається в Публічному центрі правової інформації (ПЦПІ), що діє в бібліотеці з 2007 р. На базі ПЦПІ працює громадська приймальня, де мало захищені верстви населення отримують безкоштовну правову допомогу. Прийом здійснюють начальник відділу юстиції РДА, співробітники соціальних служб та центру зайнятості. Тут також діє гаряча лінія, звернувшись на яку кожний мешканець району може отримати консультацію по телефону або записатися на прийом. Такою послугою жителі району можуть скористатися тільки в бібліотеці. Суттєвою складовою частиною цієї роботи також є сайт «Планета права», на якому розміщуються рішення районної ради та розпорядження райдержадміністрації, актуальна правова інформація соціальних служб, є посилання на сайти правових органів державної влади України. Зауважимо також, що розпорядження Чорноморської райдержадміністрації та рішення районної ради в електронному вигляді можна знайти тільки на цьому сайті.

Велика увага приділяється підвищенню кваліфікації працівників. На базі бібліотеки проводилися Республіканський семінар методистів ЦБС Криму, Міжрегіональний ярмарок бібліотечних інновацій «Крим – Херсон – Миколаїв», тренінги програми «Бібліоміст» для керівників організацій і бібліотечних спеціалістів з розроблення проектів.

Здійснює бібліотека й видавничу діяльність, яка є одним із важливих засобів інформування колег і користувачів, впровадження фахового передового досвіду та рекламування бібліотеки. Так, з 2009 р. щорічно виходить краєзнавчий альманах «Хто є хто в Чорноморському районі», з 2011-го – бібліографічний посібник «Іх іменами славиться Тарханкут», методичний посібник «Література рідного краю». З 2005-го двічі на рік видається газета «Бібліотечний репортер». До 80-річчя бібліотеки видано буклет «Бібліотека ім. О. І. Корсовецького в обличчях».

Спеціалісти Чорноморської ЦРБ ім. О. І. Корсовецького беруть активну участь у республіканських конкурсах. Вони неодноразово посідали призиви місця. Зокрема, в 2011 р. бібліотека стала фіналістом VIII Кримського конкурсу проектів і програм розвитку місцевого самоврядування в АРК з проектом «Створення інформаційно-ресурсного центру для людей з обмеженими можливостями».

За його результатами в публічних бібліотеках Криму вперше створено умови для якісного, оперативного інформаційного обслуговування людей з обмеженими фізичними можливостями: було придбано комп'ютери, проекційний екран, інтерактивну дошку та іншу техніку. Це дозволило більш продуктивно адаптувати людей з фізичними вадами до участі у громадському житті, розвивати їх здібності, допомагати в освіті й самоосвіті. Нашим партнером у

цій роботі є територіальний центр реабілітації інвалідів.

Помітними є й професійні досягнення окремих наших працівників. Так, у 2011 р. директор Чорноморської ЦБС В. Кісель представляла бібліотеки Криму на слуханнях «Розвиток сільських бібліотек як інформаційних та культурних центрів» у Комітеті Верховної Ради України з питань культури і духовності, а бібліограф Н. Сафронова в цьому ж році стала фіналісткою програми «Бібліоміст» IREX «Лідер бібліотечної справи».

Значну допомогу надають бібліотеці волонтери. Вони реставрують книги, доставляють їх абонентам, беруть активну участь у проведенні різних соціокультурних заходів. На волонтерських началах у 2011 р. було започатковано «Психологічну службу», а для любителів мистецтва – лекторій «Світова художня культура».

Цього ж року в бібліотеці почала діяти Опікунська рада як адвокаційна форма допомоги в роботі. Її діяльність спрямовано на визначення стратегічних цілей у розвитку книгозбірні, покращення її іміджу серед громади району тощо. За сприяння ради розміщено рекламні бігборди про бібліотеку, ролики про заклад транслюються на місцевому каналі телебачення, закуповуються технічні засоби.

У зв'язку з 80-річчям бібліотеки 23-я сесія 6-го скликання Чорноморської районної ради прийняла рішення оголосити 2012 рік Роком Чорноморської ЦРБ та затвердила програму «2012 – Рік бібліотеки ім. О. І. Корсовецького в Чорноморському районі».

Для забезпечення зворотного зв'язку «бібліотека – користувач» у газеті «Черноморские известия» створено рубрику «Бібліотечний меридіан», де розміщуються літературні анонси, реклама послуг і соціокультурних заходів бібліотеки, а також думки та побажання користувачів і жителів селища; було організовано цикл фотовиставок «Бібліотека в житті кожного з нас», «Крізь час, крізь епохи» (з фотоматеріалами щодо роботи бібліотеки в 1960–1980-х рр.), а для віддалених користувачів підготовлено електронний аналог цих експозицій.

Також у рамках вищезгаданої програми жителів селища було залучено до участі у конкурсах «Кращий друг бібліотеки», «Кращий логотип бібліотеки» та ін.

Бібліотека провела низку заходів, присвячених життю і творчості О. Корсовецького, а саме: книжково-ілюстративну виставку «Орест Корсовецький – поет, публіцист, педагог», літературно-музичну композицію «Храм душі своєї», щорічну конференцію вчителів української мови. Було знято і виставлено на сайті ЦБС відеоролик про письменника, підготовлено біобібліографічний показчик «Орест Корсовецький – патріот, поет, педагог». На сайті Чорноморської ЦБС створено розділ «Іх ім'я носять наші бібліотеки», в якому, зокрема, розміщено матеріали про цього майстра слова.

Тарханкут як туристичний і рекреаційний регіон, багатий пам'ятками археології, з кожним роком привертає увагу дедалі більше відпочивальників. Але інформації про нього недостатньо. Тому в березні 2012 р. було створено краєзнавчий сайт «Тарханкут бібліоінформ» з рубриками: «Тарханкут: сторінки історії рідного краю», «Тарханкут літературний», «Археологічні пам'ятники», «Компас туриста» та ін.

*Т. Герасюта, директор
КЗ «Централізована бібліотечна система
м. Дніпродзержинська»*

ПРОЕКТ «БІБЛІОТЕКА ЗГУРТОВУЄ ГРОМАДУ»

ЦЕЙ соціально-культурний проект приніс Центральній міській бібліотеці ім. Т. Г. Шевченка м. Дніпродзержинська перемогу в конкурсі «Краща бібліотека України 2012 року». Така знаменна подія стала результатом багаторічної цілеспрямованої роботи колективу, скерованої на те, щоб завоювати довіру і повагу користувачів, надаючи їм різноманітні та якісні інформаційні послуги. Бібліотека успішно виконує свою функцію як центр місцевої громади, бо саме тут мешканці міста мають вільний доступ до різних джерел інформації. До послуг користувачів – понад 150 тис. книг і періодичних видань з усіх галузей знань, зокрема великий фонд місцевої краєзнавчої літератури, в якому, наприклад, газети «Знамя Дзержинки» і «Дзержинець» зберігаються з 1953 р. Щороку бібліотека отримує 4 тис. нових надходжень. Відвідувачі забезпечені якісним інформаційно-довідковим обслуговуванням, безкоштовним Інтернетом, для них створено комфортні умови.

Репертуар послуг бібліотеки, її соціально-культурна діяльність спрямовані на демократизацію і гуманізацію суспільного життя, на утвердження людської гідності, на сприяння гармонійному розвитку, громадянській активності кожної особистості.

Крім традиційних, у ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка запроваджено сучасні послуги та проекти. Так, у бібліотеці створено пункт громадського доступу до офіційної інформації; громадську юридичну приймальню, в якій надаються безкоштовні консультації; бібліотечну онлайн мережу; простір для молодих батьків, де можна отримати поради з догляду за дитиною. Діють і клуби за інтересами – «Віарт», «Інше кіно», «Клуб інтелектуального кіно», об'єднання городників «Садиба», книжковий клуб «На перехресті» (книга + кіно = дискусія), тінейджерський клуб «Вибір», краєзнавче товариство «Кам'янське – Дніпродзержинськ». Надаються віртуальні довідки, є безкоштовний доступ до Інтернету, WI-FI, організуються відеоекскурсії («Психологія здоров'я», «Світова художня культура»), проводяться тренінги (Інтернет-технологій, рукоділля, мистецтв), ток-шоу (обговорення актуальних проблем громади разом із експертами), літературні вечори, художні виставки, творчі зустрічі, конкурси, концерти тощо.

Цікавим є захід для учнів і студентів «Жива книга», в якому роль книг виконують люди: актори, юристи, фольклористи, бізнесмени, колишні наркозалежні, а «читання» відбувається шляхом їхнього особистого діалогу з читачем.

При бібліотеці працює читацька рада, до якої входять бібліотекарі, підприємці, музейні та архівні працівники, представники громадських організацій, юристи, освітяни та ін. За активною участю цієї ради розроблена і впроваджується в життя комплексно-цільова програма «Дніпродзержинськ

читаючий», яка розрахована на 2011–2014 рр. За допомогою членів ради відбуваються майже всі бібліотечні заходи.

Щоб залучити до бібліотек людей, які мало читають або не читають зовсім, використовуються сучасні інтерактивні технології, і неважливо що це – велика загальнобібліотечна акція, презентація книги або книжкова виставка. Багато докладається зусиль для створення сприятливої атмосфери для будь-якої категорії користувачів, виховання у них культури читання.

ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка є лідером серед книгозбірень міста, ініціатором найважливіших, найцікавіших міських бібліотечних акцій. Серед просвітницько-рекламних заходів, що провела бібліотека, можна назвати такі:

– «Я став успішним тому, що читав» – акція, під час якої було отримано понад 200 книжок від мера міста, релігійних лідерів, спортсменів, бізнесменів, підприємців, письменників, митців та ін.;

– «Час читати» – свято, яке проводилося на головній площі міста і в якому взяли участь понад 2 тис. осіб: користувачі бібліотеки, представники влади, громадських об'єднань, підприємці, освітяни, бібліотекарі;

– «Стати Європою, щоб бути Україною» – вулична книжково-рекламна акція, яку бібліотека запровадила першою в 2010 р.; її учасниками стали понад 1 200 містян – користувачі, освітяни, працівники туристичних фірм, кадрових агенцій, спонсори. З 2011 р. акція стала загальноміською;

– «Бібліотечне безсоння» – ніч у бібліотеці з перформансом творчої молоді (в акції взяли участь понад 1 000 осіб);

– «Сім днів позитиву» – тиждень весняного здоров'я, що пройшов за участю понад 450 відвідувачів;

– «Моя любов – футбол» – конкурс бук-трейлерів – коротких відеороликів за мотивами книги (взяли участь 53 особи);

– «Книга у кадрі» – конкурс бук-трейлерів (взяли участь 39 осіб)

– «Читай, губерніє!» – рекламно-просвітницька акція з просування книги, читання, бібліотеки.

Про деякі з цих заходів розповімо докладніше.

Тиждень весняного здоров'я «Сім днів позитиву» проводився з метою поширення «моди» на здоровий спосіб життя, запобігання формуванню у підлітків різних видів залежності.

Понеділок розпочався зі спортивного «забігу» до читання. Цього дня виявляли найактивніших читачів, читали на швидкість, шукали книги у фонді, а відповіді на запитання – у довідниках.

Про щастя, істинні та хибні цінності йшлося під час зустрічі у **вівторок** із протоієреєм Свято-Миколаївського собору отцем Костянтином. Також

відбулася дискусія з психологом Міжнародного центру здоров'я, присвячена правилам здорової їжі, шкоді швидкого харчування.

У **середу** бібліотекарі пропонували студентам перевірити свої знання щодо здорового способу життя, за правильну відповідь вони отримували вітаміни і яблука. «Ми – те, що їмо», – кажуть дієтологи. «Ми – те, що читаємо», – стверджують бібліотекарі.

У **четвер** демонструвалася книжкова виставка «Читання як подорож душі», де були представлені книга-чемпіон, книга-рекорд, книга-релакс, книга-нокаут, книга-фільм, книга-драйв. Женя Яворська – член літературного клубу «Віварт» і переможець четвертого літературного конкурсу «Віварт» – порадувала своїм новим твором на медичну тему. До слова, літературно-мистецький клуб при юнацькому відділі ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка працює вже шість років і має свої видання – книги, альманах, газету, а також сайт.

П'ятниця пройшла під гаслом «Без шкідливих звичок». Разом із благодійною організацією «Новий час», яка займається реабілітацією алко- і наркозалежних, та її керівником М. Стрельцовим бібліотекарі провели з підлітками важку, але відверту розмову про наркотики, алкоголь, куріння, ігроманію.

Акція «Порожні кишені» спочатку шокувала студентів металургійного коледжу. На пропозицію бібліотекаря замінити все, що є у них в кишенях, на фрукти та цукерки погодилися не всі – зникливі. Освоївшись, охоче прийняли правила гри. Так що «похорон недопалка» все ж відбувся.

Цього дня проводився й флеш-моб «Вірус мату». Всі його учасники розробляли «вакцину», а медичні маски з написом «Не дихай на мене матом!» обміняли на яблука зі значенням. Один отримав яблуко-успіх, інший – яблуко-щастя, третій – яблуко-здоров'я, четвертий – яблуко-любов. А всі дістали величезне задоволення й зарядилися бадьорим настроєм.

У **суботу** в бібліотеці зібралися члени літературного клубу «Віварт». Цей день вони провели без пива, та й іншим радили вчинити так. Така акція здійснюється щорічно в лівобережній лісовій зоні або в міському парку. Раділи зустрічі з друзями, гарній погоді й просто життю, а фруктовий сік не був цьому перешкодою.

Одразу дві художні виставки – живопису та декоративно-прикладного мистецтва – відкрилися в бібліотеці **у неділю**. Того дня зацвіли наші улюблені квіти – клівія і гібіскус. На цю подію працівники бібліотеки чекали цілий рік, а разом з ними і учасники акції «Сім днів позитиву». Бібліотекарі не тільки розповіли все, що вони знають про ці дивовижні квіти, а й подарували пагінці, отож частинку цієї радості учасники акції понесли додому.

Акція «Сім днів позитиву» відбулася за участю співробітників ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка, управління культури та туризму, управління освіти і науки Дніпродзержинської міської ради, Центру культури та мистецтв «Златоуст», благодійної організації «Новий час», Молодіжного літературного клубу «Віварт», студентів дніпродзержинських медичного училища, металургійного коледжу, професійно-

технічного училища № 15, учнів навчально-виховного комплексу № 6. Загалом в акції взяли участь 450 студентів та учнів, з яких 92 записалися в бібліотеку.

Інший захід – «**Моя любов – футбол**» – проводився за проектом, що здобув перемогу в конкурсі «Співпраця з місцевими громадами» програми «Бібліоміст». Це конкурс відеосюжетів, створених за книгами і статтями про футболістів – переможців і призерів чемпіонатів України, Європи, Євро-2012 з подальшою презентацією у бібліотеках та школах міста. Його мета – залучення мешканців міста до читання літератури спортивної тематики, просування фізичної культури, спорту, здорового способу життя, розвиток співробітництва бібліотек зі спортивними організаціями, органами міської влади.

На етапі розробки проекту до роботи долучилися спортсмени юнацької футбольної школи «Надія», користувачі бібліотеки. Вони висловили бажання попрацювати над створенням бук-трейлерів та презентувати їх у бібліотеці для дітей, міських бібліотеках та шкільних таборах відпочинку влітку. Разом з бібліотекарем вони відібрали книги, за якими мали створюватися бук-трейлери, а саме: «Футбольные сказки» А. Шлее, «Футбольная горячка» Н. Хорнбі, «Чертополох и чаша Грааля» Р. Дженкінса, «Фабрика футбола» Дж. Кінга, «Зависть» Ю. Олеші, «Вратарь республики» Л. Кассіля, «В стране невыученных уроков» Л. Гераскіної, «Старик Хоттабыч» Л. Лагіна, «Чудак из 6 “Б”» В. Железнікова, «Витя Малеев в школе и дома» М. Носова та ін.

Юні експерти і бібліотекарі, переглянувши літературу розділу 75 «Фізична культура і спорт» фонду бібліотеки, дійшли висновку, що ці видання використовуються мало, не відповідають сучасним запитам користувачів, частково фізично зношені. Спортсмени нарікали на відсутність у бібліотечних фондах книжкових новинок, періодичних видань спортивної тематики, дисків зі спортивними іграми тощо.

Під час заходу «Моя любов – футбол» відбулася презентація книжково-ілюстративної експозиції «Євро-2012»: спортивний забіг до читання» (з розділами: «Книга-фаворит», «Книга-чемпіон», «Книга-рекорд», «Книга-драйв», «Книга-пас», «Книга-хет-трик», «Бібліогол»), яку супроводжувало спортивно-розважальне шоу «Бібліогол». Головний редактор Міської інформаційної служби І. Попова провела два майстер-класи зі створення бук-трейлерів.

Незважаючи на канікули, в конкурсі відеосюжетів взяли участь 35 мешканців міста – діти, підлітки, їхні батьки, а також колективи бібліотек. До участі в конкурсі було відібрано 15 бук-трейлерів.

Підсумки цього творчого змагання було оголошено на урочистій церемонії нагородження переможців. Згодом понад 500 дітей, які відпочивали в пришкільних таборах, ознайомилися з роботами своїх однолітків, 93 з них записалися до бібліотеки.

Партнерами цього заходу були: управління культури та туризму Дніпродзержинської міської ради (оплатило послуги Інтернет-провайдера), управління освіти і науки (взяло участь у презентації бук-трейлерів у шкільних таборах відпочинку), міська

федерація футболу (надала призи переможцям конкурсу), дитячий футбольний клуб «Надія» (взяв участь у конкурсі бук-трейлерів), Миська інформаційна служба (створила відеосюжети), Дніпродзержинський благодійний центр культури та мистецтв «Златоуст» (офіційний спонсор конкурсу), спонсор А. Михальчук (придбала для переможців призи на 1 000 грн.).

Інший захід ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка – **«Бібліотечне безсоння»** – був підготовлений за проектом «Лідер бібліотечної справи» програми «Бібліоміст», що здобув перемогу в конкурсі.

Для учасників акції бібліотека відкрила двері о шостій вечора. І сюрпризи почалися з перших хвилин. Гостям запропонували обмінятися книгами. Міні-акція так і називалася – «Книгообмін». Це вільний обмін книгами між бібліотекою і читачами. Кожен мав змогу принести з собою книги, які він хотів би подарувати бібліотеці або обміняти на інші.

Спеціально до акції відвідувачам надавалися нічні читачькі квитки, на яких були написані жартівливі правила користування книгою та бібліотекою. Ці квитки учасники акції мали змогу безкоштовно замінити на постійні.

Усі присутні зобов'язалися:

Завжди повертати книги до бібліотеки! Навіть ті, які не брали!

Завжди читати ночами під ковдрою з ліхтариком!

Відловлювати боржників і здавати їх до бібліотеки!

Старанно шелестіти сторінками кожен день!

Читати у ванній, в ліжку і навіть за кермом!

Тікати з нічного клубу до бібліотеки!

А також не плутати слова «дискотека» і «бібліотека»!

У читальному залі на відвідувачів чекали виставки живопису, декоративно-прикладного мистецтва, фотографії, справжнісінький книжковий трон, багато музики. У відділі абонементів показав лялькову виставу за мотивами японських казок театр С. Олійник «Рукавичка». В юнацькому відділі панували поети й письменники. Молодіжний літературно-мистецький клуб «Віварт» святкував шосту річницю свого заснування презентацією збірки гумору О. Рижка «Всяка всячина», поетичним турніром та літературним ворожінням. Ті, які не бажали музики, високої поезії, театру та гумору, рушали до Інтернет-центру на віртуальні «бродилки».

У «Клубі інтелектуального кіно» до останньої миті зберігалася інтрига, адже ніхто не знав, який фільм цього разу підготовлено до перегляду. Сюрприз удался. Шедевр світового кінематографа, музичний кінофільм режисера Етторе Скола «Бал», вразив, припав до смаку кожному, додав гарного настрою.

У святково прикрашеному приміщенні відділу абонементів, поділеному на ігрові зони – дитячу, краєзнавчу, фольклорну – проводилися різноманітні цікаві конкурси та вікторини. Беручи в них участь, відвідувачі заробляли так звані бібліотечні

гроші, які можна було обміняти на книги місцевих авторів.

На «Бібліосейшені у методиста» бібліотекарі міста ознайомилися з інноваційним досвідом своїх колег. Усі насолоджувалися неформальним спілкуванням за чашкою кави чи келихом вина.

«Джазовий дивертисмент» від музиканта В. Зайцева зібрав майже всіх відвідувачів. Саксофон завожував, і натхненний цією музикою актор А. Лебедев почав декламувати вірші, що додало святу ліричного забарвлення.

Далі акція продовжилася великим книжковим шоу «Покоління NEXT: Книга чи NET?» на головній площі міста. Ведучі шоу – актори А. Лебедев та Є. Олійник – підняли настрій присутніх, ставлячи веселі запитання: «Вы сейчас пришли сюда, чтобы бизнес делать... (нет)», «Дайте мне прямой ответ: вы бездельники все... /нет/», «Можете хоть иногда прогулять учёбу... (нет)», «За работой вы расцвет повстречать готовы... (нет)», «Улучив скорей момент, дело бросите вы... /нет/», «Вы умрете со стыда, подведя коллег всех... (да)», «Нам раскройте-ка секрет: книги любите вы... (да)». Це був добрий привід поговорити про книги, читання та з'ясувати, що обирає покоління NEXT: книги чи NET?

Родзинкою шоу стала презентація музичного кліпу «Мы из дыма» (своєрідного гімну Дніпродзержинська в стилі хіп-хоп), знятого на вулицях міста. Святкового настрою додав виступ ансамблю «Елегія» Палацу культури «Хімік».

Бібліотечні працівники прагнули донести до учасників акції думку про те, що читання – це модно, адже, роблячи модним відвідування бібліотек, ми сприяємо тому, щоб молодь почала читати.

Ніч відкритих дверей у бібліотеці стала пілотною акцією. Після її проведення були проаналізовані всі здобутки та прорахунки. Думаємо, що надалі така акція може стати щорічною.

«Бібліотечне безсоння» зібрало у той вечір понад 1 000 дніпродзержинців. Після акції на базі юнацького відділу ЦМБ ім. Т. Г. Шевченка відкрилися ще два нові молодіжні клуби – «На перехресті» та «Інше кіно».

Розробники проекту «Бібліотека згуртовує громаду» ставили перед собою три головні завдання:

- змінити традиційне бачення бібліотеки;
- створити нові комунікативні канали для популяризації книги, читання, бібліотеки;
- позиціонувати бібліотеку як один із найпідготовленіших соціальних інститутів із підтримки й розвитку читання.

У результаті ми досягли головного: навколо бібліотеки згуртувалися люди різного віку, різного статусу, різних професій. Отже, творчими пошуками і напруженою роботою було ще раз підтверджено основний принцип діяльності нашої бібліотеки: «Нам потрібні всі, а ми всім корисні!».

ЖУРНАЛ «КРАЇНА ЗНАНЬ»

Інтерв'ю з головним редактором часопису Т. Бєлих

Шановна Тамаро Василівно, розкажіть, будь ласка, про ваше видання.

Журнал для юнацтва «Країна знань» (індекс 23299) та його варіант російською мовою «Страна знаний» (індекс 95414) охоплює більшість наукових дисциплін і розрахований саме на молодь. Він виходить із 2001 р. У підготовці матеріалів часопису беруть участь провідні науковці країни. Вони розповідають про найсучасніші досягнення науки та техніки, таким чином виконуючи важливу просвітницьку місію.

«Країна знань» входить до числа науково-популярних видань, яких до недавнього часу випускали чимало. Їхні читачі вибирали різні сфери діяльності – ставали науковцями, інженерами, виробничниками, будівельниками, лікарями, робітниками і т. д., та, головне, вони ставали всебічно розвиненими особистостями, свідомо вибирали свій шлях у житті, цікавилися наукою, мистецтвом.

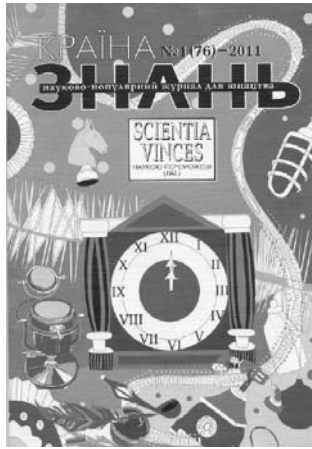
Незважаючи на те, що видання такого напрямку нині не мають великої популярності у масового читача, ми сподіваємося, що за допомогою бібліотекарів зможемо привернути увагу і школярів, і їхніх батьків, і вчителів цікавими й оригінальними – за вибором теми та науковим підходом – публікаціями.

Статті часопису покликані сприяти творчому розвиткові особистості, формуванню поважного ставлення до освіти і культури, популяризації наукового світосприйняття та глибоких знань, зокрема з історії вітчизняної науки. Ми прагнемо сформувати у молоді гуманістичний світогляд і прищепити щире бажання примножувати скарбницю інтелектуального надбання людства.

Рубрики журналу є різноманітними, а саме: «Фізика», «Радіофізика», «Математика», «Кібернетика», «Біологія», «Світ рослин», «Хімія», «Астрономія», «Географія», «Геологія», «Екологія», «Філософія», «Є така спеціальність», «Антарктика», «Україна – світові», «Музеї України», «Всесвітня культура», «Книги-співрозмовники», «Проблеми навчання», «До Дня Перемоги», «Заповідники», «Життя видатних людей», «Пізнай себе», «Спорт і хобі», «Питання до психолога», «Роботи Малої академії наук», «Історія науки», «Цікавинки».

А яким ви бачите співробітництво з українськими бібліотеками?

Ми з вами добре знаємо, що з прадавніх часів бібліотеки створювались, існували й існують нині для того, щоб зберігати, пропагувати і, головне, поширювати наукові знання – основне багатство будь-якої країни. На жаль, про це зараз багато хто забув. Але ми з вами – науковці, викладачі, вчителі,

бібліотекарі – повинні пам'ятати й виконувати свій просвітницький обов'язок.

І ще одне з головних завдань, яке мають виконувати саме бібліотекарі, – зберігати номери нашого журналу, аби через рік-другий і нові читачі змогли прочитати цікаві статті, написані кращими науковцями країни.

Мені частенько доводиться чути фразу: «Немає грошей». Але ж відсутність сучасних джерел наукових знань для молоді негативно впливає на рівень освіченості та культури нашої нації, яка ще не так давно вважалася однією з найосвіченіших у світі.

Шлях до науки починається зі школи. На жаль, у школярів зараз дуже низький потяг до науки. У них майже немає навичок роботи з науково-популярною літературою. Шкільні й публічні бібліотеки передплачують дуже малу кількість видань. То про яке формування наукового світогляду молоді може йтися?! З цим не можна миритися, навіть незважаючи на складне економічне становище в країні.

Втім, певна робота все ж таки проводиться. Ми вже не один рік працюємо з київськими бібліотеками. Нас часто запрошують на зустрічі з читачами. Завідувач бібліотеки ім. Н. Забіли Голосіївського району м. Києва І. Задонцева запропонувала започаткувати в часописі рубрику «Життя видатних людей» і сама зголосилася її вести. У деяких бібліотеках створено куточки «Країни знань».

Однак, на превеликий жаль, більшість дітей, їхніх батьків, учителів і навіть бібліотекарів України не знають про наш журнал. Але ми впевнені, що українські бібліотекарі – справжні професіонали у своїй справі й що вони зацікавлені у вихованні молодого покоління.

Тому звертаємося до всіх працівників бібліотек із закликом допомогти в популяризації «Країни знань», щоб про цей єдиний у країні науково-популярний журнал для юнацтва дізналися користувачі різного віку.

Матеріали часопису допоможуть зробити уроки більш насиченими, цікавими, динамічними. Та й якість навчання покращиться, якщо учні готуватимуться до шкільних занять не тільки за допомогою підручників, а й науково-популярної літератури. Як писав ще в XVI ст. французький письменник і філософ Мішель де Монтень, «найголовніше – прищепити смак і любов до науки, інакше ми виховаємо просто всілюків, навантажених книжною премудрістю»¹.

Відкриваючи для молоді країну знань, і творці журналу, і бібліотекарі сприятимуть підтриманню на високому рівні інтелекту української нації, що є однією з головних засад збереження суверенітету нашої країни.

Інтерв'ю вів **Л. Бєліс, завідувач сектору**
Національної парламентської бібліотеки України

¹ Монтень М. Пробі : вибране. Кн. 1, гл. 26. – Х. : Фоліо, 2012. – С. 104.

*Я. Сошинська, к.і.н., доцент НТУУ «КПІ», виконавчий директор УБА
І. Шевченко, к.пед.н., доцент, директор ІПО НАКККІМ,
президент УБА, заслужений працівник культури України*

БІБЛІОТЕЧНА ПОДІЯ РОКУ – КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ

21–23 листопада 2012 р. у м. Києві відбулася звітно-виборна та щорічна конференція Української бібліотечної асоціації (УБА) «Бібліотек@: відкритість, творчість, інновації», в якій взяли участь понад 200 фахівців бібліотечно-інформаційної сфери з усієї України.

З вітальним словом до організаторів та учасників звернулися народний депутат України М. Томенко, заступник міністра культури України Т. Кохан, український поет і видавець, директор видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» І. Малкович, директор програми «Бібліоміст» М. Новак та директор Програми сприяння Парламенту П. Е. Валентайн. У роботі конференції також взяли участь відомий письменник А. Курков, президент Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів О. Афонін, представники вітчизняних видавництв і комерційних установ, що співпрацюють із бібліотеками.

21 листопада у Київському міському будинку вчителя відбулася урочиста церемонія вручення нагород і відзнак УБА. Переможці всеукраїнських конкурсів, що проводила асоціація, та нагороджені її відзнаками й грамотами отримали спеціальні дипломи, спільні грамоти Міністерства культури України та УБА, призи від партнерів, пам'ятні подарунки.

На звітно-виборній конференції УБА було представлено звітні президії (І. Шевченко) та ревізійної комісії (Р. Павленко) за період з грудня 2009 р. по листопад 2012 р.

У звіті президії було дано оцінку діяльності УБА та її індивідуальних і колективних членів за останні три роки. Зокрема відзначалося активне утвердження асоціації в ролі провідної громадської спільноти, що опікується покращенням стану бібліотечно-інформаційної галузі й спрямовує свої зусилля на розвиток і функціонування в Україні відкритого інформаційного суспільства. Пріоритетною для цієї організації була і залишається співпраця з органами влади. Здійснюючи лобювання інтересів бібліотек та реалізуючи свої адвокаційні плани і програми, УБА розробляла пропозиції щодо внесення змін до законодавчих актів, сприятливих для бібліотечної галузі: змін до законодавства про державні закупівлі, передбачення у бюджеті коштів на поповнення фондів бібліотек, віднесення до захищених статей бюджету видатків, спрямованих на придбання книг, періодичних видань та Інтернет-зв'язку, і т. ін.

Активісти УБА отримували від президії рекомендації для входження до складу громадських рад при органах влади різного рівня, експертних і робочих груп, що тим самим давало змогу впливати на процес прийняття рішень, корисних для галузі. На сайті УБА систематично розміщувалась інформація про громадські обговорення проектів важливих

документів, що створювало умови для залучення членів УБА до процесу прийняття регуляторних актів.

У звіті йшлося і про виконання стратегічних напрямів діяльності, передбачених Стратегією розвитку УБА до 2014 р., детально висвітлено ініціативи і заходи, проектну діяльність, роботу виконавчого офісу, регіональних відділень, окремі історії успіху. Водночас було накреслено питання, що потребують вирішення в майбутньому.

В обговоренні підсумків роботи за звітний період взяли участь віце-президенти УБА (Т. Вилегжаніна, В. Пашкова), голови регіональних відділень (Н. Богза, В. Ярошук), члени Студентської секції та Секції з адвокації (О. Бобришева, М. Вірстюк), партнери асоціації (І. Степурін, А. Журавльова). За підсумками виборів президентом УБА на другий термін (з листопада 2012 р. по листопад 2015-го) одностайно обрано І. Шевченко. Склад новообраної президії дещо розширився – з 13 до 15 членів – за рахунок представників регіональних відділень.

У перший день конференції також відбувся спеціальний семінар «Новий етап проекту УБА з розвитку Мережі пунктів доступу громадян до офіційної інформації у бібліотеках», організований спільно з Програмою сприяння Парламенту П. На ньому було представлено результати дослідження ефективності діяльності Мережі, яке проводилося методом анкетування бібліотек-учасниць (О. Бруй). Своїм досвідом з обслуговування користувачів офіційною інформацією поділилися наші колеги з Рівненської, Донецької, Кіровоградської та Тернопільської областей (Р. Артемчук, Н. Шпакова, І. Хоменко, С. Воробель).

22 листопада учасників конференції приймала Національна парламентська бібліотека України, де пройшли пленарне і секційні засідання. Провідні вчені та фахівці галузі обговорювали актуальні питання інноваційного розвитку бібліотек України та професійних громадських об'єднань (Н. Морозова, О. Бруй, А. Бардашевська, В. Даценко), етичні засади професії (В. Пашкова), бібліотечні ресурси та комунікації (Т. Ярошенко, Т. Белих, В. Кононенко, В. Титарчук), взаємодію бібліотек з громадами (Н. Синиця, Н. Тітова, Н. Авдеєнко, Г. Аксьонова, С. Ступницька, Я. Сошинська), нові адвокаційні ініціативи УБА (В. Загуменна, С. Барабаш, С. Масленнікова, А. Тіщенко, Н. Золотарьова), орієнтири подальшого розвитку асоціації та її впливу на розвиток галузі (І. Шевченко, В. Пашкова, Т. Вилегжаніна), функції бібліотек в освітньому середовищі (П. Рогова, Т. Колеснікова, Л. Савенкова, О. Матвійчук, Н. Литвин), активне залучення молоді до професії (А. Тіщенко, В. Даценко) тощо.

Відбувся захід «Молодіжний конструктор», під час якого ініціативна молодь формувала свій план дій на наступні три роки.

У третій день конференції учасники долучилися до роботи III Міжнародного форуму «Проблеми розвитку інформаційного суспільства» і IX Міжнародної науково-практичної конференції «INFORMATIO-2012», що проходили на базі науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «КПІ». Розглядалися питання розвитку електронних бібліотек та ефек-

тивного використання електронних ресурсів у книгозбірнях.

Отже, щорічну конференцію УБА по праву можна вважати бібліотечною подією року, адже вона збирає фахівців, відданих бібліотечній справі, освіті та культурі України. Дискусії та обмін досвідом, які відбувались під час заходу, сприятимуть подальшому розвитку інформаційного суспільства, національних інформаційних ресурсів, якісних бібліотечних послуг та вільному доступу до інформації.

*І. Рудько, завідувач відділу
Чернівецької ОУНБ ім. М. Івасюка*

МАЙБУТНЄ ПОЧИНАЄТЬСЯ В СУЧАСНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

(Перший обласний форум бібліотечних працівників Буковинського краю)

Збагрянцем золотої осені приходить до бібліотек професійне свято – Всеукраїнський день бібліотек. На Буковині цього року йому пере-
давав Перший обласний форум бібліотечних працівників краю «Майбутнє починається в сучасній бібліотеці». Організаторами виступили управління культури обласної державної адміністрації та Чернівецька ОУНБ ім. М. Івасюка.

Учасники форуму зібралися в залі Чернівецької обласної філармонії, щоб накреслити стратегію розвитку публічних бібліотек області, обмінятися досвідом роботи та інноваційними здобутками, привернути увагу громадськості, органів влади до проблем бібліотечної галузі.

Як зазначив у своєму вітальному слові заступник голови облдержадміністрації В. Темерівський, публічним бібліотекам сьогодні належить провідна роль у створенні інформаційного та культурного простору регіону. Виконуючи важливі соціальні та комунікативні функції, вони сприяють розвитку територіальних громад, забезпечують успадкування історичного досвіду й національної культури, традицій і звичаїв українського народу.

Начальник управління культури облдержадміністрації І. Петрусак у своїй доповіді «Бібліотеки Буковини: сучасність та майбутнє» відзначив поліпшення матеріально-технічної бази бібліотечних закладів, їх здобутки в обслуговуванні користувачів, наданні їм нових послуг на основі інформаційних технологій. Сьогодні для бібліотек уже стала звичною робота в Інтернет-просторі: підготовка віртуальних довідок, екскурсій, проведення в Мережі

семинарів, виробничих нарад, конференцій, спілкування в соціальних мережах. Це також підтвердила головний бібліотекар відділу наукового аналізу та розвитку бібліотечної справи Національної парламентської бібліотеки України С. Кравченко. Ведучи мову про трансформацію діяльності бібліотек на вимогу часу, вона порівняла статистичні дані Чернівецької та сусідніх областей. За багатьма параметрами Буковина випереджає середні показники по Україні, а також по Хмельницькій, Тернопільській, Вінницькій та Закарпатській областях. І якщо сьогодні у Чернівецькій обл. практично кожна дев'ята буковинська бібліотека має персональні комп'ютери, то загалом по Україні – лише кожна п'ятнадцята.

Модернізації українських бібліотек, здійсненій завдяки програмі «Бібліоміст», присвятив свій виступ спеціаліст з адвокації даної програми В. Кучероносів.

Голова Storожинецької районної ради П. Брижак розповів про роль, яку відіграють публічні бібліотеки в соціокультурному просторі району.

Нові пріоритети та формати спілкування у бібліотечному просторі Кельменеччини висвітлювала перший заступник голови Кельменецької райдержадміністрації В. Карапчівська. «Бібліотека. Влада. Громада: шляхи взаємодії та співпраці» – тема виступу начальника відділу культури і туризму Глибочкої райдержадміністрації О. Крючко, яка наголосила, що завдання бібліотечних фахівців – працювати якісно, грамотно, креативно і відповідально, а завдання влади – створювати

Представники влади розглядають виставку творчих робіт бібліотечних фахівців

належні умови для всебічного розвитку бібліотечної справи.

У роботі форуму також взяли участь директори Герцаївської, Заставнівської, Кіцманської та Хотинської ЦБС, завідувачка бібліотеки-філії с. Романківці Сокирянської ЦБС С. Ваданюк та ін.

Студентка III курсу спеціалізації «Бібліотечна справа» Чернівецького училища мистецтв імені С. Воробкевича Н. Павлюк поділилася своїм баченням майбутньої професії.

У філармонійних вестибюлях було розгорнуто виставку творчих робіт бібліотечних працівників «Світ наших захоплень», а також представлено ряд експозицій, що висвітлювали діяльність бібліотек: «Читаючі буковинці» (фотовиставка), «Бібліотечному фахівцю» (методично-бібліографічні матеріали), «Соціологічні дослідження в публічних бібліотеках області», «Проектно-програмна діяльність бібліотек області», «Нові бібліотечні послуги» (Хотинської ЦРБ), «Читаємо у новому форматі».

З нагоди Всеукраїнського дня бібліотек начальник управління культури Чернівецької облдержадміністрації І. Петрусяк нагородив почесними грамотами та цінними подарунками переможців обласного конкурсу «Краща сільська бібліотека 2012 року», що проводився напередодні форуму (перше місце присуджено бібліотеці-філії с. Недобоївці Хотинської ЦБС, завідувачка – В. Щербата), а також відзначив кращих працівників бібліотечної галузі області. Завершилися урочистості концертною програмою.

Форум «Майбутнє починається сьогодні» став свідченням значних змін у діяльності публічних бібліотек Буковини, їх трансформації від традиційних книгозбірень до сучасних інформаційних центрів.

Мозер М. Тарас Шевченко і сучасна українська мова: спроба гідної оцінки / пер. з нім. В. Кам'янець. – Львів : Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України : Наук. т-во ім. Т. Шевченка, 2012.

ЛЬВІВ КНИЖКОВИЙ: НАЙКРАЩА КНИГА ФОРУМУ ВИДАВЦІВ–2012

Премія «Найкраща книга Форуму видавців–2012» вручається з 1994 р. Це єдина в Україні премія, якою відзначаються книги всіх видавничих категорій і жанрів, а не тільки художня література. Цього року на участь у конкурсі було подано 407 заявок, на засідання журі надійшло 378 книг від 84 видавництв. Переможців було оголошено на урочистій церемонії відкриття 19-го Форуму видавців у Львівській філармонії 13 вересня 2012 р.

ОСНОВНІ ПЕРЕМОЖЦІ КОНКУРСУ

Гран-прі присуджено не було.

НАЙКРАЩІ КНИЖКИ ФОРУМУ ВИДАВЦІВ–2012

Мальована кераміка Косова і Пістиня XIX – початку XX століть / упоряд.: Г. Івашків, Т. Лозинський. – Львів : Ін-т колекціонерства укр. мистец. пам'яток при НТШ, 2012.

Петрицький А. Театральні строї та декорації / упоряд.: Т. Лозинський, Т. Руденко. – К. ; Львів : Музей театр., муз. та кіномистецтва України : Ін-т колекціонерства укр. мистец. пам'яток при НТШ : Оранта Арт Бук, 2012.

Косарев Б. Харківський модернізм. 1915–1931 / авт.-упоряд. М. Мудрак. – К. : Родовід, 2011.

Добрилове Євангеліє 1164 року / упоряд. Ю. Осінчук. – Львів : Ін-т українознав. ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012.

Львів. Комплексний атлас / за ред. О. Шаблія. – К. : Картографія, 2012.

Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка XX ст. : антологія : у 2 ч. / упоряд. Р. М. Яців. – Львів : Львів. нац. акад. мистецтв : Ін-т народознав. НАН України, 2012.

Українське образотворче мистецтво: імена, життєписи, твори (XI–XXI ст.) / Яців Р. М., Кравченко Я. О., Козак Н. Б., Голод І. В., Михайлюк О. А. – Х. : Факт, 2012.

Серія «Українська Поетична Антологія». – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА (Ліна Костенко. Триста поезій; Тарас Мельничук. Князь роси. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2012).

Кісь А. Сльоза і камінь: Проходи старими цвинтарями Галичини. – Львів : Піраміда, 2012.

Нью-Йоркська група : антол. поезії, прози та есеїстики / упоряд.: М. Ревакович, В. Габор. – Львів : Піраміда, 2012.

Ерде Г., Борковський А. Автентична львівська абетка «Гвара» / авт. ідеї Ю. Назарук. – Львів ; Івано-Франківськ : Холдинг емоцій «!ФЕСТ» : Лілея НВ, 2012.

Гусейнов Г. Повернення в Портленд : роман у щоденниках і листах. – К. : Ярославів Вал, 2011.

Козицький А. Геноцид та політика масового винищення населення в XX ст. – Львів : Літопис, 2012.

Григорій Сковорода. Ізраїльський змії. – Х. : Харк. приват. музей міськ. садиби, 2012.

Ансельм Кентерберійський. Монологіон. Прологіон / пер. з латин. Р. Таранько ; вступ. ст., комент. А. Баумейстер. – Львів : Вид-во Укр. катол. ун-ту, 2012.

Сто казок : укр. нар. казки за ред. Івана Малковича : у 3 т. – К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2005–2012.

Гізель І. Вибрані твори : у 3 т. – К. ; Львів : Свічадо, 2009–2012.

За внесок у розвиток українського книгови-дання та просування української книги було відзначено:

Василя Габора, письменника, видавця, упорядника серії «Приватна колекція» (Львів).

Наталю Гузееву, авторку «Капітошки» та «Петрика П'яточкіна».

Видавництво «Темпора» (Київ).
 Видавництво «Ярославів вал» (Київ).
 Видавництво «Смолоскип» (Київ).
 Видавництво «Махаон-Україна» (Київ).

Книги, подані на конкурс, оцінювало Велике журі, що складалося з кількох Малих журі, підібраних за професійною ознакою.

ВЕЛИКЕ ЖУРІ КОНКУРСУ «КНИГА ФОРУМУ–2012»

Голова журі – Богдан Моркляник, кандидат технічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи й питань соціального розвитку НУ «Львівська політехніка».

Відповідальний секретар журі – Богдан Тихолоз, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики журналістики, заступник декана факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка.

У Малих журі конкурсу працювали представники бібліотек.

У журі наукових бібліотек:

Василь Кметь, к. і. н., доцент, директор Наукової бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка.

Мирослав Романюк, д. і. н., професор, генеральний директор Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаніка НАН України, член-кореспондент НАН України.

Іван Сварник, директор Львівської обласної універсальної наукової бібліотеки.

Олександр Шишка, директор Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка».

У журі бібліотек для дітей та студій дитячої книжки:

Валентина Галушко, директор ЦБС для дітей м. Львова.

Режим доступу:

<http://bookforum.ua/article/862/Результати+конкурсу+%22Найкраща+книга+Форуму-2012%22.html>

ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ З ЛІТЕРАТУРИ 2012 РОКУ

КИТАЙСЬКИЙ письменник Мо Янь став лауреатом премії з формулюванням: «за галюцинаторний реалізм, з яким він змішує казку, історію і сучасність».

Журі порівняло літературні світи Мо Яня із творами Фолкнера та Маркеса й відзначило, що прозаїк орієнтується на давню китайську літературу і фольклорну традицію.

Письменнику з КНР присуджують Нобелівську премію вперше. У 2000 р. лауреатом став прозаїк Гао Сінцзянь, який живе в Парижі та має французьке громадянство.

Мо Янь – це творчий псевдонім, що дослівно перекладається як «мовчи», справжнє ж ім'я прозаїка – Гуань Моє.

Мо Яню 57 років, він є почесним доктором філології Відкритого університету Гонконгу. Його твори перекладено багатьма мовами, зокрема англійською,

французькою, німецькою, норвезькою. Російською перекладено лише деякі уривки. За межами Китаю Мо Янь відомий насамперед як автор роману, за яким було знято фільм «Червоний гаолян», дія якого відбувається у 1920-х рр., коли йшла війна між Китаєм та Японією. Ця стрічка в 1988 р. здобула перемогу на Берліналі.

До відомо: розмір Нобелівської премії становить близько 1,1 млн доларів США.

Режим доступу:

http://gazeta.ua/articles/culture/_nobelivska-premiya-z-literaturi-kitaec-obignav-haruki-murakami/460385

Матеріали рубрики підготував **Ю. Ворона**, головний бібліотекар Національної парламентської бібліотеки України

О. Бакуменко, письменник

ПРАЦЯ РОЗУМУ І ЧЕСТІ

(Презентація нового академічного Словника української мови)

Знагоди Дня української писемності та мови 8 листопада 2012 р. Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка спільно з Національною парламентською бібліотекою України провело презентацію нового академічного Словника української мови. Це перший академічний тлумачний словник, виданий у незалежній Україні. Його попередник – 11-томний тлумачний словник (К. : Наук. думка, 1970–1980) – уже не відповідає сучасним вимогам, адже мова не стоїть на місці.

Новий словник, що побачив світ 25 жовтня 2012 р. у Видавничому центрі «Просвіта», нараховує 1320 сторінок формату 84x108 1/16 і містить понад 165 тисяч слів. Він ґрунтується на здобутках української лексикографії останніх десятиліть з урахуванням новітніх досягнень мовної науки та практики.

Обрана для словника лексика відтепер є літературною. В анотації до видання написано, що основне завдання словника – подати повну й різноаспектну характеристику живого слова (написання, вимову,

походження – щодо запозиченої лексики, словозміну, словотворення, сферу функціонування, динаміку значення, сполучуваність).

Видання підготував на базі багатомільйонної Лексичної картотеки Інституту української мови НАН України творчий колектив його науковців: В. Білоноженко, А. Бурячок, О. Винник, Г. Гнатюк, І. Гнатюк, С. Головащук, Г. Горюшина, В. Дятчук, В. Жайворонок, Г. Колесник, Н. Лозова, Н. Неровня, Л. Паламарчук, Л. Родніна, Л. Скрипник, Т. Федоренко, В. Фридрак, В. Ярмак. Керівниками науково-видавничого проекту виступили член-кореспондент НАН України В. Німчук, голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка П. Мовчан, директор видавничого центру «Просвіта» В. Клічак та професор, директор Інституту української мови П. Гриценко.

На другій сторінці словника зазначено, хто яку літеру підготував з вищезгаданих докторів і кандидатів філологічних наук, корифеїв-мовознавців. За наукову концепцію в реаліях сьогодення та загальну наукову редакцію видання відповідав відомий мовознавець, доктор філологічних наук, професор, відповідальний редактор і автор передмови В. Жайворонок. Саме про його величезний внесок у створення словника розповів на презентації один із керівників видавничого проекту, колишній директор Інституту української мови, член-кореспондент НАН України В. Німчук. Він зазначив, що В. Жайворонок повністю змінив концепцію словника, розроблену ще за радянських часів, додав абсолютно новий матеріал для того, щоб ми отримали новий, не схожий на інші видання словник.

При підготовці до друку верстку нового словника уважно читали автори, рецензенти, доктори філологічних наук Є. Карпіловська, О. Пономарів, Н. Сологуб, які зробили чимало зауважень. У квітні 2008 р. вчена рада Інституту української мови НАН України рекомендувала нове видання до друку. Але потім змінився директор цього закладу. Ним став П. Гриценко. За його сприяння останні дві верстки словника уважно вчитували співробітники відділу лексикології та лексикографії інституту, про що розповів на презентації відомий лексикограф, досвідчений майстер словникової справи В. Винник.

За словами П. Гриценка пробний наклад просвітянського словника вийшов друком ще 2009 р. у видавництві «Дніпро». Він називався «Великий тлумачний словник сучасної української мови». Цьогорічне видання можна вважати завершеним й академічним, оскільки у ньому враховано всі зауваження та побажання фахівців Інституту української мови НАН України, виправлено попередні огріхи. І навіть назва більше відповідає змістові – Словник української мови.

Ініціатор створення словника, голова Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, народний депутат України П. Мовчан, який упродовж семи років знаходив кошти для цієї роботи та контролював видавничий процес, розповів про переваги та особливості нового словника, про те, чим він відрізняється від аналогічних видань: «Новий тлумачний словник є продуктом творчої праці наукового колективу, а не крадіжкою-передруком існуючих словників, зазвичай незахищених від плагіату.

В Україні є чимало словників, зроблених кваліфіковано, але здебільшого вони створюються не лексикографами. Проти таких видань немає застережень, але читачам треба розуміти, що то не фахові видання, які не враховують багатьох нюансів словникотворення. Сьогодні всі словники походять від академічного одинадцятитомного Словника української мови. Наш словник якісно й ексклюзивно відрізняється від усіх виданих словників за часів української незалежності. В ньому виділені гнізда слів, джерела слів іноземного походження, афористичні вирази, подано багато ілюстративного матеріалу, зокрема зі словника «Українські приказки, прислів'я і таке інше» М. Номиса 1864 року. Завдяки цьому новий тлумачний словник інтелектуально багатший за всі аналогічні видання».

У своєму виступі П. Мовчан справедливо зазначив, що держава не приділяє належної уваги виданню словників, національних енциклопедій. Спостерігається зневага до української мови, до українського книговидавництва на державному рівні. Пустопорожні балачки та гасла, сміхотворні законопроекти заважають національному державотворенню. У багатьох галузях країна близька до катастрофи, зокрема у словникотворенні. Поступово вироджується й фах лексикографа, адже немає молодого поповнення, яке успадкувало б традиції нинішніх авторів словника, а чимало з них вже відійшли у вічність, як, скажімо, видатний мовознавець Л. Паламарчук...

П. Мовчан подякував науковцям Інституту української мови за подвижницьку працю. Також висловив особливу вдячність народному депутату України І. Рибаківу за фінансову підтримку видання, зазначивши, що сьогодні великі державні проекти стають реаліями завдяки громадській ініціативі. Проте Павло Михайлович не обминув і недоліки нового словника. Насамперед – це мізерний наклад в одну тисячу примірників. Для України, де налічується близько 40 тис. бібліотек, 20 тис. загальноосвітніх закладів й півтисячі вишів, – це крапля в морі. Важко й уявити, скільки читачів-освітян не зможуть отримати новий тлумачний словник.

Голова «Просвіти» пообіцяв, що до кінця поточного року та на початку нового року буде надруковано ще один наклад. А у планах видавничого центру товариства – до Різдва зробити електронну версію словника, щоб якомога швидше наблизити його до читача. Отут було б варто в аспекті нашої національної ідеї долучитися й державним інформаційно-технологічним службам до поширення й тиражування цього винятково важливого видання.

Працею розуму і честі назвав довготривалу фундаментальну працю великого колективу вчених професор П. Гриценко. І насправді, унікальний словник провідних українських лексикографів від початку підготовки рукопису та до подання видавничої верстки до друку тривала понад 27 років. Багаторічна копійка праця науковців увінчалася видатною подією – створенням словника української мови, що не має аналогів у країні.

НАГОРОДИЛИ 18 «ЗОЛОТИХ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ»

24 листопада 2012 р. 18 українським письменникам уперше вручили літературну нагороду «Золоті письменники України». Відзнаки отримали вітчизняні романісти, сукупний наклад творів яких від початку 2000 р. перевищив сто тисяч примірників. Церемонія нагородження відбулася в Києві, у Гранд готелі Fairmont.

Лауреатами стали: Юрій Мушкетик, Анатолій Дімаров, Ліна Костенко, Юрій Логвин, Мирослав Дочинець, Ірен Роздобудько, Всеволод Нестайко, Юрій Винничук, Іван Білик, Андрій Курков, Олег Черногуз, Міла Іванцова, Андрій Кокотюха, Люко Дашвар (Ірина Чернова), Лада Лузіна, Сімона Вілар (Наталія Гавриленко), Сергій Жадан, Оксана Забужко.

Нагороду «Золоті письменники України», заснували цього року організатори конкурсу «Коронація слова» Тетяна і Юрій Логуші. За їхніми словами, на

започаткування нової нагороди надихнула «золота авторка» «Коронації слова» Люко Дашвар, сукупний наклад творів якої перевищив сто тисяч і вже сягає двохсот тисяч примірників.

Відзнаку «Золотий письменник України» надає Міжнародний благодійний фонд «Мистецька скарбниця». Золотими письменниками України можуть стати автори романів, які видані українською мовою або в перекладі українською мовою. Автор має бути громадянином України або інших країн, але мати українське походження чи бути родом з України.

Відзнаку вручали вперше і планують зробити її щорічною. У такий спосіб організатори хочуть привернути увагу читачів до сучасної української літератури.

Режим доступу: <http://pedpresa.com/blog/nahorodyly-18-zolotyh-pysmennykiv-ukrajiny.html>

В ІТАЛІЇ ПОБАЧИЛА СВІТ КНИЖКА, ПРИСВЯЧЕНА УКРАЇНІ

В Італії побачила світ книжка журналіста й письменника Массиміліано Ді Паскуале, що має назву «Україна. Держава на межі: Подорожі до незнайомої Європи».

Її автор називає себе італійцем, закоханим в Україну. Він не має дружини-українки, не займається науковою україністикою, але об'їздив нашу країну вздовж і впоперек, відвідавши понад 20 міст у різних регіонах.

За словами письменника, книжку створено на ґрунті поїздок та зустрічей з різними людьми, що відбувалися впродовж 8 років, описуються міста, які були відвідані кілька разів у різні періоди, зміни, що сталися в них протягом цього часу. Наприклад, яким був Київ 2004 р. і якою столиця є сьогодні. Особливе місце відводиться

зустрічам зі звичайними українцями, яких Ді Паскуале зустрічав на базарах, у потягах чи маршрутках. До книжки ввійшли також інтерв'ю з відомими особами – письменниками Сергієм Жаданом, Оксаною Забужко, правозахисником Євгеном Захаровим, екс-президентом Віктором Ющенком.

Книжка Массиміліано Ді Паскуале – друга друкована праця цього автора про Україну. Два роки тому побачила світ перша книжка-фотоальбом – «В Україні. Світліни для щоденника». Невдовзі письменник знову вирушає до України для роботи над оновленим виданням туристичного англomовного довідника Bradt guide Ukraine.

Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24608626.html>

ЗБІРНИК ПРО ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ ВИДАЛИ В КАНАДІ

У канадському Університеті Альберти вийшов друком англomовний збірник про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні. «Хрестоматія Голодомору» (The Holodomor Reader), що містить ключові джерела і матеріали, багато з яких раніше ніколи не видавалися англійською мовою.

Книга складається з шести розділів у вигляді статей: наукові та правові оцінки; висновки судів і резолюції; свідчення очевидців і спогади; свідчення живих свідків, їх щоденники і листи; документи СРСР, України, Англії, Німеччини, Італії та Польщі; літературні твори.

Кожен розділ містить передмову із зауваженнями, які стосуються даного змісту. Разом з тим видання також має довідник для подальшого вивчення матеріалу і карту.

Автори книги – професор політичних наук Ратгерського університету (США), спеціаліст по Україні, Росії і СРСР О. Мотиль і заступник директора Канадського інституту українських наук Університету Альберти Б. Клід.

«Крім того, що ця книга проливає світло на цю людську катастрофу, масштаби якої не були відомі до розпаду Радянського Союзу, вона дає достатньо доказів того, щоб визнати Голодомор геноцидом, зробленим Сталіним і його підлеглими», – йдеться у передмові збірки. За словами українського історика В. В'ятровича, члена Громадського комітету пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в Україні, проведено велику роботу з розшуку матеріалів щодо Голодомору, підготовлено серйозні аналітичні роботи, які відтворюють його хід та обґрунтовують його оцінку як геноциду. Результати цієї роботи сьогодні ще мало відомі поза межами нашої країни. Тому англomовне видання, яке містить матеріали з першоджерел і дослідження, є гарним способом відкрити світу страшну правду про Голодомор.

Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/culture/_zbirnik-pro-golodomor-1932-1933-rokiv-vidali-v-kanadi/465973>Gazeta.ua

Матеріали до рубрики підготував **Ю. Ворона**

Л. Бейліс, к. і. н., зав. сектору,
Т. Проценко, к. н. з соц. комунікацій,
гол. бібліотекар
Національної парламентської
бібліотеки України

ПАМ'ЯТКА АВТОРОВІ ПРО ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ ЖУРНАЛУ «БІБЛІОТЕЧНА ПЛАНЕТА»

ЖУРНАЛ «Бібліотечна планета» має на меті надавати професійну інформацію з усіх форм і напрямів бібліотечно-інформаційної діяльності щодо задоволення потреб бібліотекарів, виявляти та узагальнювати позитивний досвід організації бібліотечної роботи, сприяти професійній консолідації, підвищенню іміджу бібліотек і бібліотечної професії, забезпеченню її соціально-го захисту.

За тематичною схемою: проблема – мета – обрані заходи – результат, можна написати дуже цікаву і корисну статтю. Матеріали можуть бути не тільки описовими, а й аналітичними. Бібліотечним фахівцям буде цікаво, які конкретні цілі можна поставити перед собою на конкретний термін роботи: чи урізноманітнити форми розкриття фонду, чи активізувати роботу з користувачами та покращити якість і оперативність їх обслуговування, чи впроваджувати новітні інформаційні технології, чи удосконалювати мотивацію фахівців до творчого розвитку професійної свідомості.

Вибрати тему для статті також допоможуть основні рубрики часопису: «Колонка головного редактора», «Бібліотека в правовому полі», «Бібліотечні кадри», «Дискутуємо», «Бібліотечні фонди», «З досвіду роботи», «Інформаційні технології», «Історія бібліотечної справи», «Конференції. Семінари. Читання», «Проекти і розвідки», «Сторінка фахівця».

Публікація будь-яких матеріалів є індивідуальною справою автора. Стиль і методика їх підготовки залежить від творчого задуму автора, власного розуміння проблеми.

При написанні статті слід дотримуватися таких вимог:

- назва статті стисло має відбивати її головну ідею, думку (краще до п'яти слів);
- матеріал статті не повинен бути застарілим, а містити актуальну інформацію, нові статистичні дані;
- слід уникати стилю наукового звіту та риторичних запитань;
- бажано більш використовувати розповідні речення, не перевантажувати текст цифрами при висловлюванні тих чи інших думок, положень, вимог;
- усі посилання на авторитетних авторів рекомендовано використовувати на початку статті, а основний обсяг присвячувати викладу власних думок;
- стаття має завершуватись конкретними висновками і рекомендаціями;
- автор мусить ретельно вичитати текст, аби уникнути незавершених фраз, дублювань, некоректної подачі списку джерел.

Посилання на джерела оформлюються кінцевими виносками. Позначаються виноска у тексті арабськими цифрами.

Описи джерел слід здійснювати відповідно до існуючих стандартів. Необхідно додержуватися відповідних стандартів в описі та скороченні слів. У тексті порядковий номер першоджерела проставляється в квадратних дужках. Першоджерела подаються мовою оригіналу.

Рукописи бажано подавати українською мовою. Редакція залишає за собою право на стилістичну правку рукопису (і на переклад українською в разі необхідності). Всі правки стосовно змісту тексту обов'язково узгоджуються з автором.

Статті для публікації в журналі приймаються у друкованому вигляді (1 примірник) і в електронному форматі на будь-якому носії або електронною поштою на адресу редакції (planeta@nplu.org).

Вимоги до оформлення:

текст має бути набраний у текстовому редакторі Microsoft Word (версії 97, 2000, 2003, XP); шрифт – Times New Roman, кегль – 14; поля мають бути такими: праве – 10 мм, верхнє, нижнє і ліве – 20 мм; міжрядковий інтервал – 1,5; абзац – 1,25 см.

Обсяг статті, враховуючи список літератури, таблиці, фото і малюнки, не повинен перевищувати 9 сторінок друкованого тексту на папері формату А4.

До рукопису додаються:

- довідка про автора, в якій наводяться: прізвище, ім'я та по батькові (повністю), науковий ступінь, учене звання, посада, місце роботи, адреса і телефони, e-mail;
- фото автора (за бажанням) розміром 4x6 мм.

Остаточне рішення щодо публікації статей приймає тільки редакційна колегія журналу.

Редакція не здійснює поштову пересилку журналу авторам статей.

Критерії відбору – цікавий досвід, інноваційна пропозиція, узагальнюючі висновки, чітко викладений зміст статті тощо.

Статті журналу «Бібліотечна планета» свідчать про свідоме, осмислене існування нашої професійної спільноти.

Тож будьмо разом!
Допоможемо один одному!
Чекаємо ваших кореспонденцій!

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про відзначення державними нагородами України працівників підприємств,
установ та організації Харківської області
 (Витяг)

За значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний та культурно-освітній розвиток Харківської області, вагомі трудові досягнення та високу професійну майстерність **постановляю:**
 Присвоїти почесні звання:

«Заслужений працівник культури України»

Прохоровій Вірі Григорівні – завідувачеві відділу державного закладу «Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка»

Президент України
 м. Київ, 19 вересня 2012 року
 № 549/2012

В. ЯНУКОВИЧ

Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15038.html>

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ
Про відзначення державними нагородами України з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек
 (Витяг)

За вагомий особистий внесок у розвиток національної культури, збереження бібліотечного фонду держави, багаторічну сумлінну працю та високий професіоналізм **постановляю:**

Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня

Жайворонок Тетяну Анатоліївну – директора Обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна, м. Миколаїв
Риб'янцеву Інну Павлівну – директора Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького
Щиголь Ганну Станіславівну – старшого наукового співробітника відділу Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України, м. Київ

Присвоїти почесні звання:

«Заслужений діяч науки і техніки України»

Романюку Мирославу Миколайовичу – генеральному директорові Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника, доктору історичних наук

«Заслужений працівник культури України»

Болобан Олені Анатоліївні – бібліотекареві комунального закладу культури «Міська дитяча бібліотека», м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область

Вербець Марії Тарасівні – директорові Рівненської державної обласної бібліотеки для юнацтва

Вітенку Василю Івановичу – директорові Тернопільської обласної універсальної наукової бібліотеки

Войцехівській Галині Анатоліївні – директорові Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки і м. В. Г. Заболотного, м. Київ

Довгань Марії Михайлівні – заступникові директора Чернівецької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М. Івасюка

Долині Ларисі Михайлівні – директорові Централізованої бібліотечної системи для дорослого населення м. Запоріжжя

Зінченко Ірині Іванівні – директорові науково-технічної бібліотеки Одеської національної академії харчових технологій

Ковтуник Любові Павлівні – завідувачеві Коломийської міської бібліотеки № 1 для дорослих, Івано-Франківська область

Морозовій Наталії Іванівні – директорові Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва

Мусі Людмилі Вікторівні – заступнику генерального директора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, м. Київ

Нікулій Валентині Дмитрівні – директорові Донецької обласної бібліотеки для юнацтва

Охріменко Марії Сергіївні – головному бібліотекареві відділу комунального закладу «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського», м. Кіровоград

Петриній Надії Олександрівні – директорові бібліотеки Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми

Помоз Олені Григорівні – директорові Центральної міської публічної бібліотеки ім. М. Горького, м. Краматорськ, Донецька область

Ржевцевій Наталії Леонідівні – директорові бібліотеки Севастопольського національного технічного університету

Соседовій Тетяні Георгіївні – завідувачеві Іванівської бібліотеки-філії Нижньогірської централізованої бібліотечної системи, АРК

Танько Олені Іванівні – ученому секретареві Державного закладу «Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка»

Шкирі Ользі Іванівні – директорові бібліотеки Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди», Київська область

Президент України
 м. Київ, 29 вересня 2012 року
 № 565/2012

В. ЯНУКОВИЧ

Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15056.html>

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 24 жовтня 2012 р. № 984, Київ

Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури

Відповідно до частини другої статті 22 Закону України “Про культуру” Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Порядок формування базової мережі закладів культури, що додається.
2. Рекомендувати Національній академії наук та національним галузевим академіям наук подати Міністерству культури переліки закладів культури загальнодержавного рівня в паперовій та електронній формі для включення таких закладів до базової мережі закладів культури.

Прем'єр-міністр України

М. Азаров

Інд. 70

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 24 жовтня 2012 р. № 984

ПОРЯДОК

формування базової мережі закладів культури

1. Цей Порядок визначає основні вимоги щодо формування органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування базової мережі закладів культури (далі – базова мережа).

Під час формування та забезпечення функціонування базової мережі органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування керуються державними соціальними нормативами у сфері обслуговування закладів культури, передбаченими Законом України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії”.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в значенні, наведеному в Законі України “Про культуру”.

3. До базової мережі включаються:

заклади культури загальнодержавного рівня, перелік яких затверджує Мінкультури;

заклади культури місцевого рівня, перелік яких затверджує орган місцевого самоврядування.

4. Заклади культури загальнодержавного та місцевого рівня, які функціонували на момент набрання чинності Законом України “Про культуру” та відповідають визначеним статтями 1, 22 і 23 даного Закону вимогам, автоматично включаються до базової мережі.

5. До закладів культури належать:

місцевого рівня – комунальні заклади культури (бібліотеки, музеї, галереї, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кінотеатри, кіновідеопрокатні підприємства, об'єднання, палаци, будинки культури, інші клубні заклади, заклади освіти сфери культури, початкові спеціалізовані мистецькі навчальні заклади (школи естетичного виховання та студії), парки культури та відпочинку тощо), які включаються до переліку закладів культури на підставі копій їх установчих документів;

загальнодержавного рівня – державні заклади культури, у тому числі національні (бібліотеки, музеї, архіви, галереї, заповідники, цирки, театри, філармонії, музичні колективи і ансамблі, культурно-інформаційні та культурно-просвітницькі центри, навчальні заклади культури і мистецтва, кіностудії, художні галереї, виставки національного (загальнодержавного) значення тощо).

6. Структурні підрозділи у сфері культури районних, районних у м. Києві та Севастополі місцевих держадміністрацій формують переліки закладів культури районного рівня та подають їх для затвердження відповідно міським (міст республіканського Автономної Республіки Крим, обласного значення) районним радам.

7. Структурні підрозділи у сфері культури Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій формують переліки закладів культури обласного рівня та подають їх для затвердження відповідно Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським радам.

8. Центральні органи виконавчої влади подають Мінкультури переліки закладів культури загальнодержавного рівня, що належать до сфери їх управління.

9. У переліку закладів культури зазначається така інформація:

найменування закладу культури і його засновника (засновників);

код згідно з ЄДРПОУ (для юридичної особи);

дата реєстрації згідно з реєстраційними документами (для юридичної особи) чи рішенням засновника (засновників) (для юридичної особи, у складі якої утворений заклад культури);

місцезнаходження і тип закладу культури;

форма власності та організаційно-правова форма.

До переліку додається копія довідки про включення до ЄДРПОУ (для юридичної особи).

У разі включення до базової мережі закладу культури, що не є юридичною особою, у переліку зазначається код згідно з ЄДРПОУ юридичної особи, структурним підрозділом якої є такий заклад.

10. Мінкультури на підставі отриманих від центральних органів виконавчої влади та місцевих держадміністрацій переліків закладів культури формує базову мережу з урахуванням закладів культури загальнодержавного рівня, що належать до сфери управління Мінкультури, та оприлюднює її на веб-сайті Міністерства.

11. Про включення закладу культури до базової мережі Мінкультури видається довідка за формою, затвердженою Міністерством.

12. Включення закладів культури до базової мережі здійснюється згідно з цим Порядком та відповідними пропозиціями центральних органів виконавчої влади та місцевих держадміністрацій, що подаються щороку не пізніше 15 листопада Мінкультури.

13. Виключення закладів культури з базової мережі здійснюється за погодженням з Мінкультури згідно з переліком закладів культури, поданим місцевою держадміністрацією та затвердженим органом місцевого самоврядування або поданим центральним органом виконавчої влади, із зазначенням причин та обґрунтуванням необхідності такого виключення.

Виключеними з базової мережі можуть бути заклади культури, що не відповідають визначеним статтями 1, 22 і 23 Закону України “Про культуру” вимогам.

14. У разі коли заклади культури загальнодержавного рівня належать до сфери управління Мінкультури, виключення таких закладів з базової мережі здійснюється за рішенням Міністерства.

№ 1 (55)

Рубрика	Автор	Назва публікації	Стор.
Колонка головного редактора	Вилегжаніна Т.	Бібліотечне обслуговування в сільській місцевості: стан і перспективи	4-5
Події. Факти	[За матеріалами сайтів Інформагенцій підготував Ю. Ворона]	Книги стануть більш доступними	5-6
Бібліотечні форуми	Сидоренко Л.	Бібліотека – влада – громада: стратегія єдності в інформаційному суспільстві : (II Форум соціального партнерства)	6-7
З досвіду роботи	Гаращенко О.	У майбутнє – разом із бібліотекою: роль ОУНБ у соціокультурній інфраструктурі регіону: (на прикладі Кіровоградської ОУНБ ім. Д. Чижевського)	8-10
	Московець Л.	Відроджуємо смак до читання	11-12
	Тарантюк З.	Аспекти методичного забезпечення діяльності бібліотек Долинської ЦБС	12-14
Інформаційні технології	Амеліна Є., Пілярчук В.	Інноваційні послуги сучасних українських бібліотек	14-19
	Людвік Н.	Вебінар як нова форма професійного спілкування	19-22
Дискутуємо	Семілет Н.	Бібліотекарі «капіталістичної праці», або Гол у порожні ворота	22-24
Бібліотека в правовому полі	Розколупа Н.	Платні послуги в бібліотеках	25-27
Ювілеї та ювіляри	Черевко Г.	Професія, що має майбутнє (Ужгородському коледжу культури і мистецтв – 65)	27-30
	Колектив НПБУ, редколегія журналу «Бібліотечна планета»	Життя, присвячене служінню книзі: [до 80-ліття подружжя Бабичів]	30-31
	Пашкова В., Вилегжаніна Т.	Вчений, викладач, лідер бібліотечного співтовариства: [про І. Шевченко – президента УБА]	31-32
Події. Факти	[За матеріалами сайтів інформагенцій підготував Ю. Ворона]	Книжка року-2011; Книга року Бі-Бі-Сі-2011; Результати українського читацького рейтингу в мережі Facebook за 2011 рік; Шевченківською премією нагородили двох письменників; Бібліотеку-лабіринт зі стінами з книжок побудували в одному з гуманітарних вишів Японії; Соціально-культурна акція російських бібліотек; Американський учений вирішив зібрати по одній копії всіх існуючих книг; Виставка алфавітів, що зникають, в Нью-Йоркській бібліотеці; Букрідери та «планшетники» сприяють зростанню книжкового піратства?	33-36
Офіційні документи		Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів» (від 12.01.2012 №4319-VI); Постанова ВР України «Про впровадження мораторію на закриття державних і комунальних закладів культури у сільській місцевості» (від 08.02.2012 № 4356-VI); Указ Президента України «Про відзначення в Україні деяких пам'ятних дат та професійних свят» (Витяг; від 30.12.2011 № 1209/ 2011); Постанова КМ України «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності» (від 12.12.2011 № 1271) + Перелік; Наказ Міністерства фінансів «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державного казначейства України від 29.11.2010 №447»; Відповідь Міністерства юстиції України на лист НПБУ щодо особливостей застосування в бібліотеках Закону України «Про захист персональних даних».	37-42
	[Колектив Сумської ОУНБ]	Адель Романівна Калашнікова [Некролог]	42

№ 2 (56)

Рубрика	Автор	Назва публікації	Стор.
Колонка головного редактора	Вилегжаніна Т.	Мобільний комплекс інформаційно-бібліотечного обслуговування	4-5
З досвіду роботи	Пилипенко І.	Нестационарне обслуговування населення Донецької області	6-9
	Риб'янцева І.	Комфортний простір – підґрунтя для якісного бібліотечного обслуговування	10-11
	Григаш Л.	Бібліотечне краєзнавство – шлях до об'єднання громади	11-15
	Пескіна Л.	«Університет третього віку»	16-17
Сторінка методиста	Романюк О.	Блог методиста як інструмент для професійного розвитку бібліотекарів та впровадження бібліотечних інновацій	18-20
Бібліотека в правовому полі	Розколупа Н.	Рішення, небезпечне для бібліотек, або Нова інструкція щодо застосування класифікації видатків бюджету	20-22
	Рожков А.	Пожежна безпека в приміщеннях шкільної бібліотеки	22-26
Погляд науковця	Соляник А.	Наукові дослідження як чинник розвитку бібліотечних інновацій	26-28
Документні ресурси	Комаренко М.	Робота обласних універсальних наукових бібліотек з формування своїх фондів у 2008-2010 роках (Огляд)	29-32
Фахові видання		Журнал «Шкільний бібліотечно-інформаційний центр». Інтерв'ю з головним редактором часопису Л. Попережною. Інтерв'ю взяв Л. Бейліс	33-34
Конференції. Семінари. Читання	Проценко Т.	Всеукраїнські бібліотечні форуми	34-35
	Лосієвський І.	Московська конференція за участю ЮНЕСКО	36-37
Ювілеї та ювіляри	Іванків М.	Лідія Пустовідко: співпричетність часу та долі	38
Книжкова полиця		Новинки видавництва «Грані-Т»	39
	Підготував Ю.Ворона	«Київ. Конспект 1970» [інформація про книгу з Інтернету]	40
	Бейліс Л.	Літературно-критичні журнали і бібліотеки	40
Події. Факти	Ю. Ворона Підготовлено за матеріалами Інтернет-ресурсів	Бібліотеки світу в цифрах; У Лондоні протестують проти масового закриття бібліотек	41
Офіційні документи		Указ Президента України «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Соборності та Свободи України» (Витяг; від 21.01.12 № 28/2012); Указ Президента України «Про нагородження відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «20 років незалежності України» (Витяг; від 27.01.12 № 27 / 2012)	42

№ 3 (57)

Рубрика	Автор	Назва публікації	Стор.
	Шевченко І.	Всеукраїнський день бібліотек. Привітання Української бібліотечної асоціації	4
Колонка головного редактора	Вилегжаніна Т.	Бібліотечна професія в сучасній Україні	5–6
До уваги читачів	Рогальчук Л.	«Дати і події» – нове видання Національної парламентської бібліотеки України	7
Бібліотечні кадри	Пашкова В.	Міжнародний кодекс етики [Преамбула]	8
	Переклад В. Пашкової	Кодекс етики ІФЛА для бібліотекарів та інших інформаційних працівників	8–9
	Бейліс Л.	Формування творчої спрямованості діяльності бібліотечного колективу	9–13
Конференції. Семінари. Читання	Плакіда А.	Проектний розвиток кримських бібліотек як інструмент модернізації і фактор формування соціально-культурної сфери регіону	13–16
	Зніщенко М.	Судак – столиця міжнародного бібліотечного спілкування	16–19
З досвіду роботи	Новакова Л.	Інформаційні продукти і послуги універсальної наукової бібліотеки	20–23
	Козлова В.	«Бібліотека – острів фантазії і творчості»: (програма літнього відпочинку дітей і дорослих у Кіровоградській ОУНБ ім. Д. І. Чижевського)	24–25
	Шматько О.	Робота регіонального тренінгового центру Львівської ОУНБ у рамках освітньої програми «Золоті роки»	26–27
Сторінка методиста	Лагута Л.	Експертно-діагностичний аналіз діяльності бібліотеки	27–30
	Димарчук З.	Основні напрями методичної діяльності Попільнянської ЦРБ	30–32
Бібліотечні фонди	Тимів І.	Маргіналії в рукописних книгах і стародруках як джерело з історії татарських і турецьких набігів на українські землі в XVI–XVII ст.	33–36
Рецензуємо	Стельмах Х.	Львівщина в польській художній літературі	36–38
Книжкова полиця	Ю. Ворона [Підготовлено за матеріалами Інтернет-ресурсів]	Переможці «Коронації слова – 2012»	38–39
Події. Факти	Ю. Ворона [Підготовлено за матеріалами Інтернет-ресурсів]	Перший лауреат незалежної премії за україномовну книгу для дітей	39
Офіційні документи		Указ Президента України «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Конституції України» (Вітяг; від 27.06.12 № 417/2012); Указ Президента України «Про нагородження відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «20 років незалежності України» (Вітяг; від 27.06.12 № 418/2012); Указ Президента України «Про відзначення державними нагородами України» (Вітяг; від 24.08.12 № 500/2012)	40
Пам'яті колег	Прокопенко Л.	З відкритим серцем до людей [Некролог з приводу смерті О. Крицького]	41
	Колектив НПБУ, редколегія журналу «Бібліотечна планета»	Євгенія Миколаївна Завадська [Некролог]	42
	Колектив НПБУ та відділу каталогізації, редколегія журналу «Бібліотечна планета»	Людмила Володимирівна Матвієнко [Некролог]	42

№ 4 (58)

Рубрика	Автор	Назва публікації	Стор.
Колонка головного редактора	Вилегжаніна Т.	Українські публічні бібліотеки: партнерство – запорука успіху розвитку бібліотечної справи	4–5
До уваги колег!		Про вихід у світ видання «Дати і події»	5
Конференції. Семінари. Читання	Шевченко І.	Міжнародна співпраця – важливий напрям роботи Української бібліотечної асоціації (нотатки з Форуму бібліотекарів у Астані)	6–8
Сторінка фахівця	Казакова Н.	До питання бібліографічного відображення документного потоку з історії українського кіно ХХ– поч. ХХІ ст.	8–12
Бібліотечні фонди	Зеленська Н.	Україномовні видання у фондї відділу рідкісних і цінних документів Комунального закладу «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського» (м. Кіровоград)	13–15
З досвіду роботи	Петренко Н.	Інвентаризація бібліотечного фонду Донецької ОУНБ із застосуванням автоматизованої технології	15–16
	Ілейжер Р.	Волонтерство в Долинській ЦРБ Івано-Франківської області	17–18
Бібліотека в правовому полі	Добко Т.	Платні інформаційні послуги у бібліотеках України: правові засади і практика	18–22
Конкурс «Бібліотека року»	Цуріна І.	Кращі бібліотеки України 2012 року	23
		Проект «Ігрова Галактика»	23–24
		Проект «2012 – Рік Центральної районної бібліотеки ім. О. І. Корсовецького у Чорноморському районі»	24–25
	Герасюта Т.	Проект «Бібліотека згуртовує громаду»	26–28
Фахові видання		Журнал «Країна знань»: Інтерв'ю з головним редактором часопису Т. Белих (Вів Л. Бейліс)	29
Події. Факти	Сошинська Я., Шевченко І. Рудько І. Бакуменко О.	Бібліотечна подія року – конференція Української бібліотечної асоціації Майбутнє починається в сучасній бібліотеці (Перший обласний форум бібліотечних працівників Буковинського краю) Найкраща книга Форуму видавців–2012 Луреат Нобелівської премії з літератури 2012 року Праця розуму і честі (презентація нового академічного Словника української мови)	30–31 31–32 32–33 33 33–34
Книжкова полиця	Ю. Ворона [Підготовлено за матеріалами Інтернет-ресурсів]	Нагородили 18 «Золотих письменників України» В Італії побачила світ книжка, присвячена Україні Збірник про Голодомор 1932–1933 років видали в Канаді	35 35 35
Від редакції журналу «Бібліотечна планета»	Бейліс Л., Проценко Т.	Пам'ятка авторіві про вимоги до статей журналу «Бібліотечна планета»	36
Офіційні документи		Укази Президента України «Про відзначення державними нагородами України працівників підприємств, установ та організацій Харківської області» (Витяг; від) «Про відзначення державними нагородами України з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек (Витяг; від) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування базової мережі закладів культури»	37 37 38
		Показчик публікацій «Бібліотечної планети» за 2012 рік	39–42